

2617
BELLI MO

**NASTERIENSIS CON
TRA ANABAPTISTICA**

*Monstragesti, brevis atq;
succincta descriptio,*

Nunc primum & impressa, & edita.

*Autore Hermanno Kers-
senbrock.*

BERNARDUS LIN-

Si inuat horrendos & horribiles sceler.

Haereticæ, ut noceant & perniciosa suis:

Hunc legito librum, qui quicquid continet, autor

Ipsè suis oculis uidit, & edidicit.

Non huic bullatis turgescit pagina nugis,

Sed meliore fide gesta referre studet.

Si mihi non credas, ad finem perlege libros:

Dispeream, si non ipse loqueris idem.

Coloniæ Martinus Gymnicus excudebat

Anno M. D. XLV.

HERMANNVS KERS
SENBROCK AD
LECTOREM

Horrida pestifera quæ uidi Monstra cohortis
Exili uersu concinnuisse iuuat.
Regia tecta nouæ calamo depingo Syonis,
Maclatosq; graui sorte uolente uiros.
Armorum strepitus toruo non scribo boatu,
Non etenim cultum, sed rude carmen eris.
Non ego Musarum colui florentia prata,
Umbrosæ nemus fontibus irriguis.
Somnia nec uidi Persæ in monte, nec bausi
æquum flagrantem, nec equi:
Expertus uariæ Martis apollo
Riuu Castaly, plena mihi.
Semina nec sacri mihi sunt concessa furoris,
Enthea nec uates tempora gesto nouus.
Non Heliconis apex Musis ducentibus, offert
Baccatam laurum, carmina docta fluant.
Romane linguæ guttas infundere nostris
Optatas numeris, Calliopea negat.
Carpere ne tentes igitur mi Zoile carmen,
Horrendi refero carmine Martis opus!

CLARISSIMO PRIN CIPi, ET EIDEM REVE

rendissimo præsuli Monasteriensi & Osnabur
genſi, administratori Eccleſiæ Mindenſis
Fränciſco comiti Vualdeck Hero
mannus kerſſenbrock
ſalutem.

*P*nitiuſ mihi omnes humani ge
neris ſtatus ac conditiones in
troſpicienti, eaſq; ueluti trutina
in æquilibrio diligentius exami
nauit, illuſtriſſime Princeps, &
omni uirtute ornaſſime Præ
ſul, occurrit cū hominibus, tum
ſuperis ipſis exoſum genus mor
taliuſ, inani laudis ac gloriæ ſtudio adeò captuſ, ade
oq; turgiduſ, ut præter fallacem & fucatam glori
am nihil cogitent, nihil ſomnient, nihil deniq; crepent.
Qui nec intelligunt, nec intelligere curant, quid uera
nobilitas, quibuſq; rebus ea paretur. Quàm hæc res ſit
inanis, quàm turpis, quàm deniq; omni uituperio digna,
uel Euripidis in *Andromache* calculo approbari poſ
ſe uidetur. O gloria gloria (inquit Tragicuſ) nihil
aliud eſ, quàm aurū inflatio magna, quæ bullæ repen
tino tumore inflanti comparanda. Ad hanc tam foeti
dam natura illa per protoplaſtum uitiata, terrigenas
impellit, atq; in uaſtum ueluti baratbruſ præcipites
agit. Alij enim ſtemmate & nobilitate gloriantur.
Alij ſi his unde prognati ſunt egregiuſ, & non ullo
A 2 ſeculo

seculo interitarum decus contingat, gestiant. Alij Scy-
thicarum uelut candore sibi placent. Alij cratera-
rum Vngarico Arabicoque euro splendendum magni-
tudine exultant. Alij denique cum fumosae maiorum su-
orum imagines conspiciantur, tumescunt: quarum simile
nihil habent ipsi, praeter nudum colorem. Quum tamen
bonestina magisq. Reipu. necessarium foret, propria
nobilitatem peperisse uirtute, quam a progenitoribus
accepisse, acceperuntq. uirgines, summoq. dedecore, conta-
minasse. Hunc enim, qui non solum parentum uirtuti in-
nixus (miserum est enim aliorum incumbere famae) sua
uirtute posteris praeclucet, nobilitateq. a progenitori-
bus relictam, egregijs splendidisq. facinoribus longe ce-
lebratorem reddit, omni commendatione dignum existi-
mo. Quum iam utraq. nobilitatis speciem, tam a maio-
ribus tuis tibi relictam, quam propria uirtute parta,
in te, tanquam purissimo relucens speculo, nihil ma-
gis tamen supercilia attollente, quod uere animi gene-
rositatem, et singularem quandam modestiam arguit,
ipse uideat. Tunc ornatissime princeps laudis studio, ac
fauore incitatus, hoc rude, impolitu, nullaq. elaboratu
diliengua nec ad aliquam exactioris iudicii limam reuo-
catum carmen, in celeberrima Coloniensium Acade-
mia, doctorum uirorum coetu consentiente publice tui
aetui, tuo clarissimo nomini offero, dedicoq. Non quod
ei meis uirgibus aliquid splendoris accedere posse confi-
dam. Sed ut bellici isti tui sudores, uix Herculeis con-
ferendi, in excirpandis et efficiendis beluis, plusquam
ferino more grassantibus, in memoriam recurrant, ne
tam memorandum factum oblivioni iniuria deleatur.

3
Ves anfan doctioribus, qui rem copiosius, inapre-
cun fucha et diligencia sunt complexuri, non relin-
quem solum, utrumque etiam oberudam quodammodo.

Nō dubitās quin maiora et uelint, et prestatum sine,
cum res sit digna quae posteris relinquantur, et sempi-
terne consecratur memoriae. Quanto autem studio et
molimine conatus sis: quid dico conatus, imo et dextro
foeliciq; exitu, non tamen sine magno tuo, tuorumq; ma-
lo, utq; fortunarum dispendio (quod uere est magnam-
huius principis) per feceris, ut ne uestigia quidem istius ha-
retice et terribilis pestis superessent, nemo, si modo et
intelligēs, et mentis compos sit, non uidet. Deus Ope.
Max. tuam istam uerem animi generositatem indies
(quamuis per se iam dudum splendidam) splendidiorē
reddat, tuamq; celsitudinem ad maiora pre-
clarioraq; gerenda prouehens, quam
diuissime incolumem serues.

Coloniae, pridie calen.

Martij Anno

1545.

A 3

GLA

BREVIS AC

SVCCINCTA BELLI MO

nasteriensis descriptio per Herman-
num Kerffenbrock.

Orrida bella uirum, truculentaq;
fœda furoris

Vuestphalici, populumq; ferū quid
ad arma cruenta

Impulerit, quantosq; pius Vual-
decinus Heros

Pertulerit Martis, generosa
mente labores,

Dum tumidos nimium circumdaret agmine muros,

Qui noua monstrifero meruerunt nomina fato,

Quodq; sit exitium gestantis sceptrā per urbem,

Si non magnifico strepitu, conabor agresti

Atq; humili saltem narrare fideliter ausu.

Rector Olympiaca fauceas conatibus arcis:

Te duce uela ferent sinuoso in gurgite mali,

Te duce committam puppēs fallacibus Austris,

Ne mea uena rudis nugas depromat aniles,

Veridicos pangam numeros, res consona scriptis,

Te duce quid sceleris plebs seditiosa patrarit

Incipiam: quamuis Zephyrus non afflet amicē.

Turriger ampla capit spaciosaq; mœnia murus,

Vuestphalicae gentis: locus est, quem nobilis olim,

Cum nec adhuc Strygij uiolassent iura penates,

Incoluit

Incoluit populus: geminis stagnantibus undis,
Aggeribusq; cauis septus, ualli; cacumen
Robore syluestri cratis dentata coronat:
Aërijs pinnis sublimia tecta coruscant:
Marmore resplendent superum delubra nitenti,
Auratisq; patrum statujs, pictisq; fenestris,
Et sine labe preces fundunt altaria casta,
Immotæq; graui consistunt pondere cures,
In quibus omni sono pulsu sonuere medalla,
Garrulus obliquis secat urbem cursibus Alpha.

Tartarea nunc surgit ouans de sede Megæra,
Tisiphonemq; uocans tristem, rabidamq; sororem,
Rizibus antiquis immiscens dulce uenenum.
O malè concordēs nimisq; furoribus acti,
O ciues, Veneris quæ tanta licentia foedat?
Quis sine more furor? quæ uos dementia tanta
Traxit in ambiguan mentem, fatumq; sinistrum?
O muri quondam diuū pietate celebres,
Quid Latij iustas populosi infringere leges?
Quid sacros gaudes superum pessundare ritus?
Tūne putas Christo uiolenta cæde litandum,
Tūne deum credis cantu placare furenti?
Falleris, his gaudet nigri dominator Auerni,
His furie exultant, tenebrosaq; Tartara Ditis?
Heu heu prisca fides, ubi nunc Astræa salubris?
Hic contempta iacet, iacet hic: ubi rector Olympi?
Pulsus in exilium: uernantia uincula pacis?
Cognatæ rumpunt acies: ubi foederis icti
Sanctio? uiperæ uitiat discordia crinis.
O pater omnipotens, ubi nunc formosa uetustas?

8
Conculcata perit: ueterum uestigia patrum,
Abstulit Infernus, simul ac Ecclesia Monstris
Succubuit diuis, uictrix tamen ampla trophæa
Postibus affiget, Lauro redimita triumphum
Concelebrabit ouans, nec erit contraria pestis,
Cui sponsam Christi maculis fœdare licebit.
Vrbem Monstrosam & furiosæ gentis Asylum,
Te te compellor iusta ratione uocare,

Pauper- In te Monstra latent tu fœdis patria Monstris,
sas, alieni Ex te Monstra ruunt dubium quassantia mundum,
boni cupi- Mente agitata diu surgunt: O turpis egestas,
ditas, atq; O crudelis opum, fastusq; innata cupido:
superbia O male deformis conflata pecunia Monstri:
huius pfi Siccine peccandi fertis mortalibus ansam?
dicæ cau Urbis in aspectu conuexo pondere templum
se sunt. Maurilio sacrum, uix fulget ab urbe ducentis

Passibus, assidue diuino murmure plenum,
Religiosus amat circum delubra sacerdos
Munitas coluisse domos, stagnantibus undis,
Diues opum, sed iam uultum fortuna retraxit.
Confluxere locis uarijs, sedesq; locarunt
Ruricolæ quondam, gens assusfacta labori.

Nā uter Viperij generis, quem dulcis patria Staton
que parēs Protulis, & Circe Scygijs regressu tenebris
Rorbmā Arte uerum peperit: genuit deterrimus Umbro,
ni uenefi- Prauus uterq; parens, sed fœdis ille parentem
eia exer- Carminibus solus superauit gnatus utrumq;
cui. Percupidus rerum conuincitur esse nouarum,

Efficit

Efficta simulans uitam pietate probatam,
Solus auct plebis propensum uoce fauorem,
Dulcia prima docet, sed sensum tela nefandi
Dogmatis ore serit, gestans peiora sub aliis
Condita mobilibus, linit ora sequacia melle.
Haud secus ac dulci Sirenes uoce carinas
Alliciunt, cantusq; rates dulcedine mergunt
Duris illisas scopulis, & in æquore uasto
Excipiunt timidos nauas latrantia Monstra.
Nomine sed proprio tandem per moenia nostris
Proditur ille suo, non res cum nomine pugnat.
Quid Rothmānus enim, quid uult sibi uocula Roth
Disidium præferi, & in irreuocabile uulnus (man
Semina mortiferi, gaudet sparsisse, tumultus,
Atq; in diuersas populum discindere partes.
Interea ambigua plebs urbe uolubilis errans,
Sibila diffundens, irato murmure fatur.
Hactenus immerso diris erroribus orbe,
Dux Herebi populum tanto sub pondere pressie.
Hactenus Eumenides tenuerunt sceptræ cruentæ:
Hactenus æterni patris doctrina sepulta:
Hactenus interclusa fuit uia recta salutis:
Mundum sacrilego miserum sermone, perosa
Turba sacerdotum tanta in discrimina uoluit,
Et contra Christum, populum sentire coëgit
Ritibus externis, quasi non penetralia cordis
Inspiciat, Christum credit placare potentem:
Fallitur, & mugas, & inania uerba profatur.
Hic reuocat uerbum sincero corde Tonantis,

Hic retegite falsa sub religione latentes
 Fraudes, atq; dolos, hic summo missus Olympo.
 Plebs ieiuna crepat multis ambagibus ista,
 Inq; sacerdotes atrociam spicula iactat.
 Pars intra muros uotis ardentibus optat
 Duci, pars dictis penitus, sectisq; repugnat.
 Sed maior pars, & peior sententia uicit.

Multa Hinc rapido properat cursu chorus omnis ab Orco,
 flagitiorū Et capitale scelus, pompa celebriq; triumpho,
 agmina Ad dubios urbis gaudet deducere muros,
 secum tra Haud secus ac sonipes Troianam ductus in arcem.
 bit bare- Manibus ex imis porrectis praeuolat alis
 sis. Nuncia fama mali, strepitu per moenia rauco,
 Horrēdum Monstrum, Stygia comitante caterua,
 Aduentare canit; pars leto murmure gestit:
 Pars lachrymis sese, & pauida formidine rodit.
 Cerberus hinc uariolatratus cominus auras
 Verberat emissus uacuas, & faucibus omnem
 Expiit occultam tabem, linguisq; trisulcis
 Lambit iter rigidum, redditq; meabile Monstro.
 Semina mox tumidus fundit scelerata Typhoeus:
 Urbis quemq; locum dammosa superbia complet.
 Praecedunt Vmbro, Circe, Medeaq; fallax,
 Constringunt pariter mentes, oculosq; scelestis
 Artibus offuscant hominum, funestaq; dictant,
 Pampineum Comus ducit lasciuus Iacchum,
 Frondibus ornatum, blando comitante Hymenaeos:
 Hinc Venus immoderata ruit, flagransq; Cupido:
 Hinc serpentigenae gestantes arma sorores,
 Horrida producunt sparsis à fronte capillis:

Hinc

Hinc Bellona furens, Hecate, truculentæq; Eryxo
 Incedunt, ueluti iunctis ex foedere palmis:
 Turbidus hinc Mauors & Pluto à sedibus imis,
 Arripiunt medium ducuntq; ad moenia Monstrū, Per Mō
 Hiclusus immitis dextrum, regit ille sinistrū: strum in-
 Sola p̄uia grauis sequitur uestigia Monstri: telligit
 Tandem facidica dissecto stamine Parca Bernbar
 Pone simul subeunt, & finem rebus adaptant. dū Rotb
 Hoc strepitu portas bacchantium more subintrant: mannū
 Aedem Lamberti certant ornare sacratam, Mōstrū
 Erectam medijs stantem in penetralibus urbis, undiq; sti-
 Suggestumq; uetus cælato umbone coronant, patum est
 Cœrulensq; color subeius, radiantibus astris uitij, ex
 Emicat affixis, ueluti cum nocte serena. uitij ac
 Flammiger astrorum lucem demittit Olympus: sceleribus
 Ecce uasro superās suggestum murmure Monstrū, bella, ex
 Impia uentosa tradit sua dogmata plebi: bello ino-
 Nulla sacerdotes, aris imponere sacra, pia ac fa-
 Nec ueteri ritu quisquam tentare quid audet. mes: Fa-
 Mentis are graues alieno, in tristia rerum. mes autē
 Fata trahit blande, gelidæq; pericula mortis toti Tn
 Precipitat doctrina, breui dispersa per orbem: goedia fi-
 Paruula turba fuit primum, sed tempore creuit: nem impo-
 Haud secus ac lolium prorumpit inutile semen; nit.
 Atq; ortu celeri redolentes suppressit herbas:
 Aut ut dira lues taciturno serpere gressu
 Consuevit, sensimq; mahum diffundit in omnes:
 Aut ut ab exiguo promanat fonte profundus
 Annis, & in latum sua brachia tendit eundo:
 Aut ut terribilem scintilla uolatilis ignem

Pro-

Procreat, arboribus congestis, deniq; stridor
 Tollitur horrifonus, superat Vulcanus, & alce
 Ignea flamma furit, uolitatq; per æthera fumus,
 Nubifero impellente noto, borea' ue sonoro:
 Tunc uix flamma potest restringi uiribus ullis,
 Sed magis infusis æstus exaggerat undis,
 Et radijs flagrat tectis ardentius intus,
 Donec in exiguas sine cuncta redacta fauillas,
 Nullaq; Vulcano ligni fomenta super sint:
 Sic scelerata cohors prauis erroribus aucta,
 Non nisi sublato uitiorum fomite luxu
 Pauperpate graui, potuit superarier armis:
 His bis nummosas effringere ritibus arcas,
 Plebs sine lege studet, quos turpis suasit egestas.

Hinc peiora patrat turpi temerarius ausu.
 Inuentorq; noui sceleris Rothmannus, (us usq;)
 Quisquis enim ueteri sacram pietate Synaxim,
 Christicolæ nunquam uiolandum foedus, anbelat:
 Extractos manicis albentes pollice foedo
 Præbet huic panes, & atrocia iurgia miscet:
 Sic sumetur (ait) sprete ratione uetusta
 Hactenus imposuit uobis, fallacibus ausis,
 Secta sacerdotum, sed si contraria nostris
 Attentare iuuat monitis, mox poena ruinam,
 Interitumq; feret, crudelis mentibus una,
 Semper bians animas deglutiet ater Auernus.

Ortus ut illustri clarorum sanguine auorum,
 Et quem (quod melius) sua uirtus tollit ad astra,
 Cui fortuna dedit Francisci nobile nomen.
 Palladis & Martis miles, Vualdechius Heros,

Conspicit errores coeptos augerier armis:
 Ne quid inexpertum syncera mente relinquat
 Prasulis officium ueri subit, atq; parentis,
 Conciliumq; uocat, motus pietate flagranti,
 Ne quis ab antiquo Christi flectatur ouili:
 Sed rectum gradiatur iter, nec deuia quærat.
 (Ab utinam nostris eadem mens omnibus esse
 Principibus, nunquam tantis erroribus orbis,
 Glisceret immersus, nec oues in tanta pericla,
 Exitiumq; animæ (quibus Orci gestit hiatus)
 Præcipites ruerent, nunquam Germania nostra
 Vndiq; fluctibus hæreticis oppressa iaceret)
 Opportuna dies cunctis indicitur una
 Urbibus, atq; uiris claro de stemmate natis,
 Telgetum ueniant: urbs est angusta, fluento
 Adiacet Amisio, fluuius qua parte suauis
 Alluit oppidulum, splendent sine moenibus ædes:
 Huc ueneranda patrum conuenit turba proborum
 Quo prudenter agant de relligione ruentis
 Urbis, & excutiant animis contraria Christo
 Dogmata monstifera gentes, scelerumq; repertor
 Cedat ab urbe procul, ne res prorumpat ad arma,
 Inq; locum subeat pius & sine crimine pastor
 Qui serat euulso lolio pia uerba Tonantis,
 Synceramq; fidem doceat uigilanter in urbe.
 At Monstrosa cohors contemnit principis acta,
 Adsocians pedites conductos ære trecentos,
 Curribus hinc & equis gestantibus arma cruenta,
 Cum nondum Titan flagrantes flammiger imo
 Promeret Oceano radios, sed conderet omne

64
Vultra solam noctis speciem quæ rebus adempta,
Telgebat properas, nexilla feruente Gradus,
Remouides præferre facies, iungere iura
Orcus aues frondens, & nim pro lege ministras:
Transiit hic Auspium gradentis cymbæ Chæribus,
Hoc pacto ualidis inuadunt uiribus urbem,
Nobilitas capitur sibi confecta crimine nullo,
Mollibus incumbens stratis, & curribus actis
Passim per coenam, nigra in caligine noctis,
Ad muros urbis trahitur, sibi tunc flente:
Tympana pulsantur, summumq; agitare triumphum
Constituunt animo, mugitu classica crebro,
Symbola læticiæ splendentia sidera complent:
Illudunt captis, nonnullis dira cœnantes:
Parce uiris nunc clemisat hic, nunc ille, necato:
Subq; diu dubia per uicos sorte trahuntur:
Hinc furor ambigu paulatimq; impetus ardens
Sedatur populi, per uoces quippe proborum,
Mox ualidis quosdam gaudent committere portis,
Compeditibus uinctos, erctis: quosdamq; tremantes
Hospitibus tradunt, turres tenet altera turba:
Nuitur è uinctis furtim prorumpere nullus,
(Namq; fidem fallit nemo studiosus honoris)
Ni prius Antistes furibunda spondeat urbi,
Se monstri cœptis non uelle obsistere uasit,
Inde, nec ultorem, nec captiuos fore: Demum
Quilibet illa sus laxatur carcere cæco:
Intemerata quies colitur debinc mensibus oculo,
Nilq; noui quicquam molitur fundere Monstrum,
Sed fontes errores iam dudum turpiter ortos.

Hinc

Hinc magis atq; magis derisiva sarcina plebs
 Sollicitas animas, aliam suppressit aris,
 Alea nimis cupit, sed agis fortuna uolentem,
 Dilapidantur opes, aliam spem fouet aurum.
 Nulla tamen subijt mentes spes sortis honeste,
 Pectora pignus premis minorum caleor & auctor
 Desidia segnis morbus, comitesq; laborum
 Spernit opes proprio populus sudore parandas,
 Callida neficies lateet occultata per artus,
 Intus alunt uulpis technam, eademq; piorum,
 Intestina uiris semper discordia grata,
 Myriades scelerum successu temporis oritur.

Quum iam uulpium nullas cumulare per astum
 Rothmani plebs posset opes, stimulante tremendo
 Principe, cui Menes debentur sorte profundi,
 Altera secta oritur, quem sparsit turpibus ausis,
 Subdolan & Pappius uates, & lubricus error:
 Quem labor alterius delectat, segnis at ipse,
 Persuadens plebi se lapsam celiuss omni,
 (Ast hunc Leydenum nostri dixere per urbem
 Sarroremq; leuem, scelerata fraude refertum,
 Qui rex impurus cacadaemonis arte creatur)
 Cupis morosa leuat promissis pectora uanis,
 Pollicitanus populo, communia cuncta fatens,
 Nec proprij quicquam, puerosq; laueriet undis
 Esse nephas sacris, constanti uoce profatur,
 Esse retinendos sacro baptismate cunctos.
 Quem moderata polo pressis demissa potestas,
 Quem ne diu trepidum constata pecunia torsit,
 Exstimulante loco, cupides nunc arrigas aures.

Quis-

Quisquis aues opibus peregrinis semper abuti,
 Nunc agitata diu, nunc exere mente uoluta.
 Imbibit occulte Rothmannus dogmata primum,
 Auctaq; uafrie solita dissergit & astu,
 Inficiens populum furum praesentia ueneno,
 Muneribus Martis Knipperdollingius amens,
 Munere discedens uerae pietatis aurore,
 Quem premis alterius sitis insatiabilis auri,
 Dogmatibus falsis faciles accommodat aures.
 Giltbusi pastor, corrupto gramine, saeuus,
 Pascit oues teneras, stygiasq; propellit ad undas,
 Infectumq; gregem Monstrosis faucibus offert.
 Tu ne feris pastor lacerandos dentibus agnos
 Tradis, & in rabiem caecam compellis eosdem,
 Non magis horrendas pestes Ecclesia sentit
 Infelix, nec habet maiora pericula uitae,
 Quam cum falsa serit pro ueris dogmata pastor.
 Hinc cui casaries capitis, de uertice flexa
 Defluit in gyrum, uolitans caua tempora circum,
 Conradus, ualidam suctus gestare bipennem.
 Arripit haec eadem truculentus & asper Edingus.
 Proruit infestis mox Kibbenbrochius armis.
 Quamuis diues opum, genitusq; propagine clara,
 Attamen illecebris, captus Kerkringus, ut bamo
 Capeantur pisces, quem fallax obtegit esca.
 Hinc ruit horrendum priuato lumine Monstrum,
 Vir uelut aereus procero corpore Cyclops,
 Alei uolas arcu flexo torquere sagittas,
 Bombardisq; globos celeres emittere doctus,
 Torquendis iaculis nulli fuit ille secundus.

*Vndiq; turba ruit cæco correpta furore,
 Legibus incertis, excultis errat in agris,
 Atque furit, ueluti mortales sacra ferentes
 Baccho, qui in uentos furiata mente feruntur,
 Vndiq; dispersis circum caput omne capillis,
 Sensibus effusis, buc buc rapiuntur & illuc,
 Sic errant homines passim, per rura, per urbes,
 Urbem ad monstrosam, pueris, opibusq; relictis.
 Vndique in exitium mortales sponte ruebant.
 Quamuis diuersæ gentes genuere tumultum,
 Fertior tamen est Hollandia, docta carinas
 Veluolo telis moderari in gurgite foetas,
 Hinc anabaptistæ prorumpunt agmine denso,
 Nauibus impletis, hinc hinc sine fine tumultus,
 Ex uarijs propere populus fit gentibus unus,
 Imperium sperans uasti, dilabitur, orbis
 Exiguo cursu, breuis, ô fugiensq; uoluptas.*

*Quum fœdos facili mortales posse susurro,
 A summo rerum deflecti numine, crudus
 Pluto uidet, muros subito in scelus omne ruentes
 Deserit, & Batauos nutantes turbine cæco
 Obruit bæresibus, flagrantia prælia miscens;
 Interea imperium furij s sæuissimus urbis
 Mandat, & optatam, uetat urbi reddere pacem
 Cuncta sed euertant, pro ueris falsa serantur.
 Cumq; Monasteri Furia uallata tenerent,
 Mocnia (quæ recte Monstrosam diximus urbem,
 Bis tincti uocitant Solymam & noua recta Syonis)
 Omnia concutiunt, conturbant cuncta tumultu,
 Disfidium, rixas, bellum, cadesq; mouentes,*

B Erumpunt

*Erumpunt fraudes, urbemq; Astraea relinquit,
Pulchrius in terris qua nil natura creauit:*

*Alma fides uiolata iacet, labefactaq; uirtus,
Victa iacet pietas, & lex silet omnis in urbe
Gratia ficta uiget, latitat concordia discors,
Labitur omne bonum, consurgunt omnia praua,
Et magis ardescit Venus intolerabilis ignis:
Esse pium scelus est, uitio datur esse pudicum:
Virtutis uitijq; simul discrimina nulla,
Et dolus & uirtus aequali peste laborant.*

*Dogmata quo Monstrum spargat manifestius, omni
Vertit & euoluit lapidem, nulliq; labori (nem
Parcit, ut incautis praestet mortalibus umbras
Has Acherontigenas, nequeant quo cernere rectum.*

*Ut magis in Syrtis scelerum, turpemq; Charyb-
Prolapsum, procures, miserum uidere popellum, (dim
Nondum tinctorum traiectione pectora telis,
Protinus ocludunt aditum, templiq; patentes
Accessus adimunt, adiecto pondere claustris.
Cum foret indictum Monstro, ne pergat aperto
Proclamare loco, nondum tamen, ore quiescit,
Spicula, sub tectis noctu, domibusq; sub altis,
Torquere in populum tetris immersa uenenis:
Nunciat optatam sonitus bombardicus horam,
Qua lolium, filicem ue serat, ratione relicta,
Mox ubi tormentum tonitru reboaret acerbo,
Fit tacitus populi concursus ad atria Monstri,
Cognita tecta petunt, furtimq; feruntur in unum.*

*Tum sua letali Monstrum lita spicula melle
Torquet, & errantes tectis erroribus urget,*

Præ-

Præcipitat uario sceleratos in scelus ore,
 Inq̃ pios odium turbæ magis excitat ardens,
 Deinde caua potum sitiens fauce, lagena
 Quilibet angustî, post tinctum, gutturis, baurit.
 Hinc adeo furijs stimulantur corda profanis,
 Quo minime possint reuocando fœdera pacta
 Tollere quisq̃ graui quamuis præcordia læsus,
 Vulnere dura furit, nec auet coluisse quietem:
 Sed magis afflicta mentes, sæuq̃ dolore
 Angitur omnis homo tinctus, uelut ignibus amens
 Distorquetur amans occultis, fit furor intus,
 Nulla quies menti, nunc huc, nunc labitur illuc,
 Vstum cor flammis alieno in corpore uiuit,
 Atq̃ rubor iuuenilis abit, faciemq̃ subintrat
 Pallor, & enervat Paphiæ immoderata libido:
 Sic bis tinctorum mens est correpta stupore,
 Instabili, lubricoq̃ gradu turpissima scandit,
 Et rationis inops prorumpit in omnia præceps
 Semper, & alterius nummosa uiuit in arca,
 Natiuusq̃ color uultum, faciemq̃ relinquit.

Armipotens, Monstri cōspecta sorte, Philippus
 Cattorum princeps, studiorum fautor honestus,
 Nuitur optatam plebi præstare salutem,
 Monstrigera nec non præcones destinat urbi,
 Ne bis tinctorum perdantur dogmate ciues.
 Ast ubi Melsingus tot monstra uagantia cernit,
 Iuncto Fabricio Monstrosam missus ad urbem,
 Instar ovis trepidæ cōspecta fauce lupina
 Arripit ille fugam, nullo sermone relicto,
 Maluit hic autem letalia ferre pericla,

Quam comitem, populumq; simul spe fallere uana.
 Mox iterum ualua templi panduntur inanis
 Hactenus oclusa, cœlataq; ianua tandem
 Ecce patet torno facili mandante senatu,
 Exemplo superat suggestum dogmata spargens.

Hinc intra muros agitur res digna relatu,
 Sacrum trans Alpham templum resplendet, ab al-
 Virgine nomen habens, et nubes ferre uidetur (ma
 Turris ab occasu, sax is extructa cauatis,
 Artificisq; manu docta sese exerit, alta
 Sydera suspiciens, cœlatis ardua pinnis,
 Hunc coluere locum Vestales forte puellæ,
 Nescia turba mali, semper penetrabilibus imis,
 Parthenico psalmos depromunt ore suaues,
 Murmure cantillant Dauidica carmina dulci:
 Has Nymphas Monstrum perituras garrit, et al
 Persuadet diua ruituram uirginis ædem, (tam
 Ipsa ubi torqueret medios nox humida cursus,
 Obtegeretq; solum surgentibus umbra tenebris:
 Væ dictum Monstri Nympharum terruit aures,
 Credula turba nouo contendit fidere uati,
 Atq; fugit casus miseros, instansq; periculum:
 Quicquid opum fuerat Monstri portatur ad ædes.
 Hæc hæc illa dies multos optata per annos,
 Quamuis falsicrepus non eueniura profatur,
 Non tamen insueta, uoluit perterrita, uoce,
 Per noctem proprijs uirgo se credere tectis.
 Ah ubi nunc fulget pietas? ubi candida pacis
 Fœdera? lucentes ubi leges syderis instar?
 In rabiem conuersa simul, cæcumq; furorem,

Qui

Qui mores ueteres, ritus, placidamq̃ quietem
 Pacis, profligat, turbis & turbine diro,
 Nil nisi disidium Monstrosa cernitur urbe:
 Alter in alterius cædes discrimine nullo
 Irruit, & late Gradivus brachia pandit:
 Filius aggreditur stricto mucrone parentem,
 Et pater occurrit soboli (res dura) metallo,
 Ecce uirum coniunx relinquit, & ecce marius
 Deserit uxorem, saxi s̃ durior ætas.
 Nunc soror intendit iucundos fallere fratres,
 Nunc socerum in generum consurgere sæpe uidemus,
 Nunc socius socium, dilectus amicus, amicum
 Prodere conatur, quid turpius extat in orbe,
 His anabaptistis? qui nocte diuq̃ cruorem
 Heu nostrum sitiunt, sitiunt nos perdere prorsus,
 Haud secus ac radijs Phœbi flagrantibus usta
 Herbida terra fuit, pluuiamq̃ capeffit biatu.
 Vtue sitiq̃ fameq̃ diu extenuata Leæna,
 Faucibus infensis pecudum sicut illa cruorem,
 Talia num Christus iussit moderator Olympi?
 Nonne dedit pacem placidam, pacemq̃ reliquit,
 Bellum dissuadens? sparsum modo, ubiq̃ per orbem,
 Mars loca cuncta tenet, vasti cum coniuge Mundi:
 Bis tincti miscent diuinis legibus arma,
 Bellum non bellum, latum non lata profundens
 Arripiunt, pacisq̃ iugum fulgentibus armis
 Excutiunt, dulci iamdudum pondere fessi,
 Sapius exacuunt prædura in cote sagittas,
 Sapius exterret nos ferrea & area pestis,
 Sapius interitum nobis minitantur, & ingens

Corporis exitium, tentant genus omne malorum,
 Quo bona nostra, suis opibus, per fasq; nefasq;
 Accumulare queant, sed cœptis obfuit ille,
 Terrigenûm trutina qui uitas ponderat aqua.
 Hinc magis atq; magis crescens, uiresq; potentes
 Adsumens, uario concursu turba malorum,
 Sanguineas ferro nostras dissoluere uenas,
 Et uitam gaudet sustollere morte peremptam:
 Iam non cælato, sed aperto Marte furorem
 Exerit occultum, disrupto fœdere pacis.

Mane forum roseo populus resonantibus armis
 Inuadit, forti cingens munimine sese,
 Finitimasq; domos armato milite, complet,
 Bombardisq; parat patulas munire fenestras,
 Tela quatit manibus, mentem furor occupat ardens,
 Nil nisi purpureum flagrans sitit ira cruorem.
 Nos uero ignari scelerum fraudisq; futurae,
 Quo'ue ferant animo clypeos, & fortia tela:
 Ast prudens, uigiliq; uigens ratione senatus,
 Calliditate sua uidet arma minantia nobis,
 Iussit continuo nostros accingier armis.
 Nec mora longa fuit, quin se exornare metallo
 Splendenti properent, & circa uirginis ædem
 Dictam, legitimi ciues, erecta per omnem
 Signa ferunt campum, pro libertate tuenda:
 Undiq; detrudunt pontes aditusq; patentes
 Bis tinctis adimunt, uia clauditur undiq; Monstris,
 Nec datur accessus, ne inuadant agmine nostros:
 Sola tamen turris, Speculum cui nomina fecit,
 Prebet iter, nostris patet exitus introitusq;

Ordi-

Ordine teliuomæ turri specularuntur ab ipsa
 Bombardæ, tinctis minitantes tristia fata,
 Armis serua loco nostri discriminis aptans
 Straminea, ut nulli pereant errore necati,
 Hoc pacto tentant nostri depellere uim ui:
 Deseruere forum bis tincti sæpe corusci,
 Eminus in nostros iaculantes irrita tela,
 Sæpe uolant uolucres globuli caua tempora circum,
 Haud secus ac rauco scarabei murmure pinnis
 Expansis uolitant, quærentes stercus equinum,
 Cum Titan pergit uirides ad Tetbygos undas,
 Suspiciens astrum miro feruore Leonis.
 Ast ubi tela manu nostris emissa potenti
 Ingruerent, dant terga uiri, fuga coepta moueri.

Hinc pedetētim umbras maiores culmina reddūt,
 Paulatimq; suum Phœbus caput abdedit undis,
 Ecce trium nostri portarum robore & armis
 Diripiunt clauēs, & portas milite complent,
 Nocturnæ excubiæ uigili statione locantur,
 Sub tenebras quosdam mittunt ad rustica prata,
 Adsit ut auxiliogens undiq; rustica nostris,
 Timula continuis per pagos ictibus æra,
 Tempore nocturno sonitus prompsere tremētes,
 Ruricolasq; iubent tepidis exurgere stratis:
 Deseruere uiri fumosa mapalia patrum,
 Deseruere focos, natos, dulcesq; penates.
 Nec mora segnis adest, ualidū glomerantur in agmē,
 Armaq; dant strepitum, cāpus micat ignibus omnis.
 Interea nostros Consul sub nocte silenti
 Circuit, hortatur, quo quisque fideliter arma

Per cōsu-
 lem intel-
 ligit Ga-
 sparē Iu-
 defeldum.

Ar-

Ardenti teneat dextra, nec se sinat ulla
 Fraude, dolo'ue malo crudelis uincier hostis,
 At scelerata cohors magnis ululatus orat,
 Confusaq; canit Dauidis carmina uoce:
 Per strepit omne forum, diuerso murmure noctus:
 Sapius incusant nostros, probrisq; lace ssunt,
 Stramineos coluisse deos nos fantur inepti.

Deinde dies radijs splendentibus exerit ortum:
 Moenibus agricolæ læti nutantibus adsunt,
 Ordine confuso, telis sua iungere tela,
 Atq; pari studio properant accendere Martem,
 Hic Chalybem tectum rubigine gestat edaci,
 Hic contum teretem callosis ferre lacertis,
 Hic arcu celeres gaudet torquere sagittas,
 Hic manibus tremulis proceram concutit hastam,
 Pene hic nudatum lateri circumligat ensen,
 Hic hominis clauam proprium gestamen agrestis
 Portat, & igniuomum tormentum feruidus alter,
 Rusticus insueto gradiens iam Marte superbit,
 Præsulis auxilium nos expectamus in horas,
 Cumq; aciem cernunt bis tincti crescere nostram,
 Demittunt animos, nobiscum foedera iungunt:
 At linguis pacem iactant, & pectore bella
 Dira fouent, quæ uoce ferunt ea corde recusant:
 Nos uero eligimus foedus, suadente maligno.
 Sed quid nota loquor multisq; ingrata reuoluo:
 Quilibet ex utro iterum minitantibus armis
 Tecta petit, propriosq; focos, dulcesq; penates.
 Hinc urbem dubiam tonitru toruoq; boatu
 Bombardæ quatunt, & fundamenta tremiscunt,

Euomis

*Eu omit in tenues hostilis machina uentos
Insertos globulos, flagranti puluere nigro.*

*Mox furor insano muliebris fluctuat aestu:
Fœmina quæq; forum subiit, patremq; uocauit
Lymphatis precibus (nam percita quaelibet œstro)
Impressitq; solo facies, & corpora turpi
Tincta luto traxit, ueluti cum setiger ursus,
Æstu flammifero premitur, sub sydere Cancri,
Molle petit cœnum, calidosq; refrigerat aris,
More suo inuoluens sese, nec sordida curans,
Erexit duplices cum saltu ad sydera palmas,
Talibus Aethereas commouit uocibus auras,
O pater, ò pater, ò pater, ò rex alme Syonis,
Parce rudi populo, ueterum qui exempla sequuntur,
Ignorant etenim quæ sit tua sancta uoluntas.*

*Ecce fori medio super alta cacumina recti
Gallus inauratus stat, uenti sedulus index,
Qui Phœbi radios, iterumq; iterumq; receptos,
Flante noto leni, maiori luce remittit:
Atq; micat motus, subitosq; reuerberat ignes:
Haud secus ac fulgur disructa nube refulget:
Ast miserum sine mente genus, cui lumina prorsus
Abstulit inferni princeps, animisq; tenebras
Inseuit coecas, celeri mentita ruina
Fulgura suspiciens, uoces super alta tremendas
Sydera diffundit, muros clamoribus implens,
Haud aliter quàm mille sues, quos torquet edendi,
Dira famas, grumire solent ad limina Panis:
Hinc radijs Phœbi muliebria lumina hebescunt,
Et tenebrosa acies oculorum obducitur umbra,*

Aristot. Intuitu longo, iam tum res alba, uidetur
 Albū ui- Per cæcās tenebras rubicundo tincta cruore,
 sum p ni- Quæq; suum mulier conspersum sanguine mundum,
 grū appa Quæq; plagas rubro pertinctas flumine garrit,
 ret rubcū Fama uolat rapido per muros murmure constans,
 Cœlitus elapsū præ largum sanguinis amnem:
 Hic tandem populi miserandus proditur error.
 Tūc quibus ampla domi res, & numerosa supellex,
 Tunc probitas omnis diuinæ pacis amatrix,
 Tunc ueneranda uirūm discedit ab urbe corona.
 Attamen artifices rerum, & quibus arca paterna
 Aere tumet modico, non deseruere uetusta
 Tecta patrum, sed quisq; suos spe captus opima,
 Fungitur officio, secta nec porrigit aures.
 Ast ubi sola cohors muri scelerata teneret
 Regna, nec obstaret coeptis audacibus ullus,
 Die luna Ante dies Bacchi quum luna lux cecidisset
 ante Bac Ex anabaptistis tandem noua lecta potestas,
 banalia Consimiles referens mores genitoris Auerni,
 Snipper Nondum contextu furiosi barba senatus
 collingi - Maxillas, capitis nec erant in uertice cani,
 is & Nulla potestati uirtus, prudentia nulla.
 Kyppe - Nulla uetusta uiris fuit experientia rerum:
 rochius Tunc magis atq; magis rabiunt, ceu paruulus ignis,
 esignati Quem si paulatim flatu concusserit aura,
 me cōsu Emittere radios, flammæq; per æthera pellit,
 s. Scintillas crepitare facit, fumosq; uolare,
 Vulcano superante ruunt ingentia tecta,
 Sic Anabaptistis regnantibus omnia praua
 Erumpunt, diro uastantur cuncta furore,

Hinc

Hinc mala turba uirum, ductu Plutonis ab urbe
Passibus haud centum, raptum scelerata patrabans.

Die

Flammium omnis sacram deuastant ignibus ædem

Martis

Diui Mauritiij, turresq; domusq; flagranti

Funditus ingentem, flamma traxere ruinam.

Campos circa urbem resonantibus undiq; latos

Ignibus enudant, scandit leuis æthera fumus,

Altiualetq; petunt titanea regna fauilla,

Et solem rapidum tenebris ingentibus abdunt.

Inijciunt tectis mox flammæ agricolarum,

Quicquid erat prædæ raptum, portatur ad urbem.

Hinc magis atq; magis rabies, germana furoris,

Die

Bis tinctos stimulat, superum quo cuncta profanant.

Mercurij

Nam strepitu superis inuadunt templa dicata,

et di

Omnia scindenti ferro populantur igni,

Iouis

Reliquias auro comptas pessundare gaudent,

hæc fact

Expoliant aras, calices, et pallia sacra

sunt

Turpiter eripiunt, æquant altaria terræ,

Organa lymphato pars hæc accensa furore

Stannea confringit, docto fabricata labore:

Doctorum lacerat pars hæc monumenta uirorum,

Quæ uigili studio multos fulsere per annos,

Flammiferoq; simul crepitu conuoluit in ignem:

Ictibus assiduus pueri innuptæq; puellæ,

Templorum certant uitreas terebrare fenestras,

Hinc foedis manibus rapitur ueneranda Synaxis,

Glandulegisq; datur suis, peiora referre

Ab pudet, aduersus Christum patrata potentem.

Die Ven

Prima dies Veneris pallenti proruit ortu,

ris

Cum siccas fauces premerent ieiunia nostras.

Tunc

Tunc populus furijs stimulatus (uera fatebor)
 Corniger è uiridi quum sol erumperet unda,
 Iudiciale forum fulgenibus occupat armis:
 Nunc iterum poscunt acies, & foedera rumpunt:
 Terribili strepitu collisio dura metalli
 Pectora perterret, mentes furor horridus angit,
 Membraq; nostra tremunt, gelido stupefacta pauore,
 Cordaq; cum gemitu ducunt suspiria mœsta,
 Pactam quisq; fidem pacis miratur abactam,
 Vincula quisq; stupeat quis ruperit alma quietis,
 Sed tincti duris acuunt in coribus arma,
 Et magis ira uirum spretis ignescit habenis,
 Nec misero uultu, nec blanda uoce mouentur:
 Ut lupus esuriens nullis balatibus agni,
 Nec leo mitescit pecudum mugitibus ullis:
 Sic uarijs clausa iactamur in urbe periclis,
 O lux infauis nobis exorta quadrigis,
 Deploranda dies, nigroq; notanda lapillo,
 Iuppiter effractis uentosos nubibus imbres,
 Atq; niues mixtas concreta grandine, summa
 Fundit ab arce poli, largisq; fluentibus undis
 Mergit ubiq; solum, tantas deus euomit undas,
 Ventipotens antro clausos cum murmure uasto
 Aeolus emittit uentos, nympha procellis,
 Et noua tempestas oritur, nubesq; canoro
 Coeliuagas strepitu grauidas notus efficit udus.
 Interea falsus uates rabidi, canis instar
 Curseat, & uario fremitu diuerberat auras,
 Clamoresq; simul raucos è gutture fundit.
 Impie quid trepidas, nec adhuc tua lumina cernunt?

Que

Quæ tua somnifera corrumpunt corda tenebrae?

Nonne tibi cernis letalia fata parari?

Aut scelus in melius ritus compone malignos,

Et patris, nostra' ue uiam sectare salutis,

Aut ex urbe tuos properantes dirige gressus,

Nam pater æternas uult pœnas sumere dextra,

Talia iussa dedit nobis ex æthere summo.

Interea socij clypeos hastasq; gerentes,

Impleuere forum, lassantes murmure patrem.

Cumq; diu uates quo non sceleratior ullus,

Terrifico præcepit errasset in urbe boatu.

Ad crudele forum sua fert uestigia, tandem

Scinditur accessus, uia panditur ampla patensq;

Armatis uirinq; uiris stipata coruscat,

A socijs medium lætis deductus in agmen,

Plausibus excipitur, uarioq; affectus honore.

Ille autem subito terram prolapsus ad udam,

Religione patrem ficta, cernente cohorte

Sollicitat, funditq; preces, populusq; misellus

Poplitibus flexis, & aperto uoruce summo,

Murmure confuso, multa & confusa precatur:

Hinc uelut è somno surgit torpente propheta,

Protinus exurgunt taciurna silentia plebis,

Inq; pedis digitos stans quilibet oris biatu

Suspicit, atq; auidis noua captans auribus astat.

Sic orsus tandem furibundo milite sepius.

Impius omnis erit nostra pellendus ab urbe,

Ille pijs etenim nostris conatibus obstat,

Ille patris rumpit tranquilla foedera pacis,

Ille parit trepidum funesta clade tumultum,

Scelus.

ò celeste

Non

Non hic disidium, non hic spelunca latronum,
 Sed domus eximia patris pietate uigebit.
 Pellite pestiferos, locus est, expellite, noster,
 Suscipiant patris ritus, aut moenia linguant.

Tunc furor inflammat crudelis mobile uulgus,
 Horreaturq; uolans stridentia corripere arma,
 Nosq; fugare iubet patriæ communis Erinys,
 Arripiunt laues clypeos, agilesq; sagittas,
 Ignitisq; fremunt oculis, quatuntq; metalla,
 Non stant ad placidos tinctorum lumina uultus:
 Pallor in ore sedet mortis, toruumq; tuentur.
 Urbis quemq; locum trepida formidine complent,
 Omnibus est eadem mens, & furor omnibus idem:
 Pars gerit igniuomas bombardas tela uomentes,
 Pars bumeris hastas, latas rotat illa bipennes,
 Altera pars clauas portat, sparsimq; per urbem
 Curstat omne scelus, furijs stimulantibus atris,
 Ceu lupo in stabulum si quando ingressus ouile,
 Lanigeras inuadit oues, timidasq; capellas
 Circuit, infrendens, & terrens dente minaci:
 Sic infensa cohors fremitum super alta tremendum
 Sydera dispergit, ferit altis uocibus auras.

Effugite o cæci, locus hic à patre dicatus,
 Præcipitate fugam, pedibus mora nulla resistat:
 Vobis nulla salus, nec erunt solatia uobis,
 Ni fuga subsidium præstet: properate fugati,
 Nec læto reditum cursu sperate futurum:
 Cedite pestiferi, natosq; adiungite uobis.
 His simul atq; alijs refriquantur uulnera dictis,
 Et magis atq; magis uocis tonuere boatu.

At nos

At nos semianimes seuus circumstitit horror,
 Quisq; suas contemnit opes, uitamq; tuetur:
 Arripiunt partim dulcissima pignora matrum,
 Eripiuntq; fugam, tundentes pectora nuda:
 Partim sollicito quaerunt amissa timore,
 Ut uolucris querulo garritu tristia promens,
 Abreptam queritur prolem, uastosq; pererrat
 Omnium agis saltus alis, pulsosq; suaves
 Deplorat, nidoq; cauo diuellitur egre,
 Heu tam difficile est tepido quem pellere nido:
 Pellimur inuiti domibus, fidosq; penates
 Acti deserimus miseri: sic pellimur urbe:
 Undiq; succincti monachi spantur arena,
 Nec monachæ ualidis audent se credere muris:
 Sed quædam nympha lasciuis renibus optant
 Concubitu fædo castum temerare pudorem,
 Quæ bis tinctorum minime fugere iumultum,
 Hinc omnis sequitur pulsus sine iure sacerdos.

FINIS.

BEL.

BELLI MONASTE-

RIENSIS LIBER

SECVNDVS.

Nde Monasteri praesul Vual
decbius Heros,
Impia facta uidens, flagrantis p-
citus ira,
Protinus armisonos equites, pe-
ditesq; frequentes
Vndiq; conscribit, meditas sub-
uertere Monstrum:

Loricæ, clypeos, bombardas æra uomentes,
Atq; patris monitu, producere dura, Gradiui
Arma iubet, penitus scabra rubigine tecta:
Pars acuit gladios, pars hastas, parsq; bipennes,
Cristas cum galeis, ¶ pars thoracæ abenos
Contuso carbone fricat, redditq; nitentes:
Pars parmas purgat, pars puluere liberat arcus:
Spicula pars ornat, pars chordas, parsq; pharetras
Innouat, atq; situm tergendo tollit opacum:
Loricæ pars uase rotat, torquesq; politos
Iniecta palea uoluendo reddit inani:
Liquitur ardenti durum fornace metallum:
Funduntur globuli ferro, tormentaq; torua:
Tonditur igniferus fumanti sulphure puluis
Principis armorum iussu genus omne paratur:
Externo proprias tamen auxit robore uires.

Ecce cateruatim pedites crepitantibus armis,

Vndiq;

*Undiq; concurrunt: ueluti cum putre cadauer,
 Inficiens cœlum, crocitanes undiq; coruos
 Allicit, hoc pacto miles stipendia quærit:
 Hinc animosus adest numerosa gente Sicamber
 Hinc ruit illustri barbatus milite saxo.
 Attamen ante omnes armis splendentibus, audax
 Vuestphalus incedit, mox in sua viscera pugnans:
 Pulsus in exilium ciuis prorumpit in arma,
 Aera merens, nec eos Monstrum perterruit ingens:
 Exuarijs acies conflat ur gentibus una:
 Sic tunc gliscebatur pedetentim funebre bellum,
 Bellum non bellum, nam dissipat optima quæq;.*

*Quum iam lecta cohors in apertis undiq; pagis
 Strata cubaret ouans, Cum de more frequenter
 Et Cereri, Bacchoq; simul Veneriq; litaret,
 Diuersoq; casas nigra fuligine comptas,
 Murmure compleret, tremulo uaga gutture cantans
 Carmina, continuo sonitum caua tympana promunt,
 Principis hortatu, placita est uox inde secuta,
 Quisq; suis promptius niteat rutilantibus armis:
 Ruricolæ iussi signis uolitantibus altis,
 Sub gelidam noctem Monstruosæ consita gentis
 Arma petunt, simplex curuis accincta machæris
 Rusticitas adeo resplendet in agmine lato
 Austero uultu gradiens, gressuq; superbit,
 Ut stupor incideret cunctis spectantibus ingens:
 Ante urbem fossæ tenebrosa nocte cauantur,
 In, quibus experiens ponat tentoria miles,
 Quiq; dato signo media sub nocte sequatur:
 Inde equitum turmæ condensa mole feruntur*

C

Ad fœ-

Ad fecunda nouæ properanter prata Syonis,
Cum matutinos pœbus diffunderet æstu
Exguo radios, illustrans lumine cœlum:

Prima
die domini
ca qua-
dragesi-
mæ arma
ta manu
urbs cin-
gitur.

Hi uer-
sus annū
obsidio-
nis conti-
nent.

Hæc hæc prima fuit lux solis, ut extenuarant
Fauces pauperibus siccas ieiunia dura:
Protinus horribilem strepitum tuba concava promit,
Omnis eques longo tractu circumuolat urbem,
Ecce ferox sonipes pedibus ferit undiq; terram,
Latis in campis post tergum spargit arenam,
Inde Vrbe M propere densa C In Xere Corona,
Longa qV les popV L Is boC paCto est rVpta re-
Ante urbem pedites figunt tentoria septem, (pente:
Aedificantq; casas oblongo cesspite rectas:
Nec desit castris hoc uulguis inuile Marti
Lixarum, nardo casulas mercator olentes
Exigit auriuorus, lucrumq; capeßit auarum:
Excubias uigili semper statione seuerus
Miles agit, somno ne inuadant castra sepulta.

Quum procul è muris Knipperdollingius agmē,
Atq; urbem multo uidisset milite septam:
Protinus ipse suos (nam consul in urbe creatus)
Conuocat armatos, circumdatus agmine denso
Inferit armigero uirtutem militi ad arma:
Talia dicta uiris imo de pectore fundens.

Nam se
mutuo ap-
pellabant
fratres

Vos ò magnanimi fratres hæc nonne uidetis
Retia quanta paret nobis plebs impia? nonne
Conspicitis quantas bombardas, armaq; quanta
Impius adducat? quibus optat perdere nos, qui
Excolimus nostri semper mandata parentis:
Hunc extinguendi nos cepit tanta libido,

Qua

Qua haud aliud querit quam uitā perdere nostram,
 Omnia nos æqua rogitō nunc mente feremus?
 Nonne resistemus populo sine fine furenti?
 Nōsne uenire manus scæuas patiemur in hostis?
 Excidium potius nostræ expectabimus urbis:
 Idq̃ uolente tamen non unquam est patre futurum:
 Nobis sunt uires, sunt & splendentia nobis
 Arma, quibus patris defendere iussa ualemus:
 Ergo uiri partim, congestis undiq̃ saxis,
 Quæ proiecta ruant auidum super eminus hostem,
 Mœnia celsa petant, ne fraudes exerat hostis:
 Partim tela cauis murorum turribus aptent:
 Partim bombardas adducant, meq̃ sequantur,
 Sanguine dum calido spirantia membra mouentur,
 Dumq̃ ualent agiles gladios uibrare lacerti,
 Non ego deficiam, sed erit spes semper in armis:
 Fidite uirtuti tantum, domat omnia uirius:
 Dixerat, & ualidis crispauit uiribus hastam,
 Concussuq̃ caput calidam prolatus in iram:
 Murmure terrifono totum hinc immurmurat agmē:
 Quisq̃ suis uarijs acuit clamoribus iras,
 Dentibus infrendens, magnis insultibus horrens,
 Euomit in nostros plenis conuicia buccis:
 Protinus ima petit tepidus præcordia sanguis,
 Palleſcuntq̃ uirūm facies, stupor occupat artus,
 Vulnificosq̃ gerunt enses, quatiuntq̃ frequenter:
 Hostibus hoc pacto minitantur tristia fata:
 Consul is inde tamen peragunt mandata ferocis.
 Corbes interea pedites ex uimine texunt,
 Nocte sub obscura complentes puluere sicco,

Post quos occultare queant, uitamq; tueri,
 Telis ne quisquam diro per datur ab hoste,
 Paulatim propius corbes ad moenia pellunt,
 Perspicuosq; locos certant munire boardis.

Hinc anabaptistæ concinnant arma feroces,
 Sæpe quibus noctu rabiose castra metallo
 Splendenti circumueniunt, milesq; tumultu
 Terrius insolito, tentatq; capeßere ferrum,
 Nitiitur at frustra tanto conamine cæpto:
 Namq; ex urbe ruunt ingenti mole cohortes,
 Inq; fugam nostros pulsare bipennibus audent:
 Armaq; pro socijs ni cætera castra tulissent,
 Dux bis tinctorum remeasset sæpe triumphans,
 Sic anabaptistæ crebris insultibus omnem
 Diminuere aciem, nullis uoluit antibus alis.

Ante diem Paschæ Veneris, ridenda patrantur:
 Tinnula pulsa sonant celsis in turribus æra:
 Hinc agit eximium Knupperdollingius ore
 Veridico uatem, namq; euentura profatur:
 Has quanta potuit ui fundit pectore uoces:
 Summa, patris nutu debent æquarier imis,
 Imaq; conscendent summa ad fastigia rerum:
 Ergo pars sacras subuertant funditus ædes
 (Impius ut uocitat) nitrato puluere parsq;
 Aërias turres iaciant in templa deorum,
 Non nisi præcipites, sed summa cacumina tantum,
 Turribus ex altis quo nos iaculemur in hostes.

Altius hæc uates Leydanus mente reponit,
 Quàm quisquam ratus est hominum, nam talia fatur,
 Consulis officio tu nunc (quia summa potestas

Hactenus

*Hactenus emicuit priuatus patre iubente,
 Ecce minister eris, tractans abiecta cruenti
 Munera carnificis, decerpes colla bipenne:
 Dixerat, et gladium Knipperdollingius amens
 Arripit oblatum nec iussa recusat obire.*

*Interea princeps animo fortissimus Heros,
 Arma parat, statuitq; diem, quo Marte silenti
 Fortia Monstra domet, paucorum sanguine fuso:
 Ille dies tacite peditum per castra uagatur:
 Hostibus exiguo minitatur murmure miles.
 Sydera paulatim magno se gurgite condunt,
 Atq; diem tollunt oculis, umbrasq; reducunt:
 Fessi solis equi nigras hinnitibus auras
 Flammiferis implent, et frena sonantia, mandunt
 Ad solium Phœbi properant, pabulumq; reposcunt:
 Atq; umbras tergo magnas nubesq; relinquunt,
 Hesperus exoritur Veneri dilectus Olympo:
 Hinc animosa statim tenui in caligine noctis
 Pectora mulcentur peditum, sub pellibus altis,
 Magnanimo sermone ducum: delecta iuuenius
 Ardenti dextra fatales concutit bastas,
 Atq; acuit uarijs candentes uocibus iras.*

*Ecce dies Lunæ post festum Pneumatis almi,
 Quod Pentecostes uocitatur rumpit ab ortu,
 Quilibet apprehendit crepitantia munera Martis:
 Cum caput in medio nitidus sol ferret Olympo,
 Geldrica turba furit, dulci madefacta Lyæo
 Instantis pugnae præfixam negligit horam
 Inconcussa globis, nullaq; in parte sagittis
 Fracta, furore graui, certatim moenia scandit.*

Nec tuba clangorem pandit, nec tympana murmur,
 Sed ruit occulto per tristia fata Gradiuo:
 Mentis inops geldrus, descendit in omnia praeceps,
 Et caput opponit fati instantibus ultro,
 Solus anbelat opes urbis, laudemq; celebrem,
 (Est etenim cupidus laudis plerunq; Sicamber)
 Signiferi turrita ferunt ad moenia signa,
 Pars instat portis, ualli pars illa cacumen
 Nititur umbrosum serpendo scandere, parsq;
 Fulmineo ense uiam sternit, uallumq; pererrat:
 Fossas utrimbus iunctis pars transnatat altas:
 Maxima pars pedium scandit fastigia muri:
 Muros pars superat solidos, atq; aere coruscat:
 His Anabaptistas urgere laboribus audent.

Remigio uolat hinc pennato fama per urbem,
 Atq; seuera uirum bis tinctis nunciat arma,
 Garrit & admissos hostes per ualla uagari:
 Inde moras rumpunt segnes, fit clangor apertus,
 Arripiunt omnes ferrum, iuuenesq; senesq;
 Et se conglomerant, cumulatim ualla petentes:
 Dentatas gerit hic clauas, bastile cruentum
 Alter habet, ferro fert hic uenabula lato,
 Strictos hic gladios, rigidas gerit ille bipennes,
 Ille suis humeris tormentum portat acerbum,
 Fertur in arma furens Knipperdollingius ense
 Bis tincti rapiunt, peditesq; fugare metallo
 Vna mente ruunt, in uulnera uiribus itur.

Voluitur hinc ingēs strepitus p castra, Sicambros
 Sublimes muros rapido conscendere cursu,
 Inde iuuent socios (quamuis non tempus adesset.

Præ-

Praescriptum pugnae pedites insurgere cuncti
 Incepere simul, tremulo clangore tubarum:
 Prata graui strepitu crepitantia tympana complent:
 Ignibus arua micant accenso puluere nigro,
 Fulminat horrifico crudelis machina bombo:
 Vrbs nebulis inclusa laet, furuisq; tenebris
 Aestuat, & uolucres imitantur fulgura glandes,
 Nubiferasq; quatit sonitus bombardicus auras,
 Undiq; praualudis torquentur pila lacertis,
 Undiq; uibrantur conti, uibrantur & enses,
 Ferrea flamma furit, fatali fulmine fulgens,
 Sole sub ignifero procul arma cruenta coruscant,
 Scanditur incaustum murus, frustra q; natatur
 Fossarum duris piscosa laboribus unda:
 Pars etenim muros, pars fossas fusa profundas,
 Pars tenet excelsum ualli prostrata cacumen:
 Sanguine pars cordis bibulam conspergit arenam,
 Pars cubat in portis, & aperto uulnere pallet:
 Sic tristi toruus maclatur clade, Sic amber.

Quid non designat uesani munus Iacchi?
 Nam pauidos facit impauidos, & praelia suadet,
 Quem non hortatrix inopina gloria mortis
 Prouocat ad Martem? generosos nonne trucidat
 Aeris anhelas sitis? cecidit sic Geldrica pubes:
 Armis, accepto tentarent are, coruscis
 Infestare Iouem, uelut olim turba Gygantum:
 Nulla fides, pietasq; dei nunc castra sequuntur,
 Canaq; militiae fortis sunt iura sepulta.

Hinc agitat uates animo Leydanus, in urbe
 Imperium proferre nouum, regnumq; perenne,

Magnanimi regis cupiens rutilantia sceptrā,
 Mente uiam, furtim secum meditatur in alta,
 Quā queat optatum tandem contingere finem:
 En tibi uas fritiem Bataui technasq; nefandas,
 Quem lux ex humili tecto produxerat alma
 Ex sartore leui, Vates, Rex deniq; factus.

Pestifer ecce trium fingit mentita dierum
 Somnia, procumbens longæ dat membra quieti,
 Et sine subsidio Cereris (sic credere fas sit)
 Interea fit mira quies, urbs tota silescit.

At tamen exiguo compellant murmure patrem,
 Dirigat in melius, circumuallantia fata.

Tertia lux oritur, tandem suspiria ab imo
 Corde trahit Vates, niueisq; abstergere palmis
 Luminibus somnum properat, mox membra cubili
 Subleuat, atq; oculis ueluti noua cuncta tuetur,
 Astriferosq; polos, & magnos suspicit orbes,
 Vox & lingua simul ieiunis faucibus hærent,
 Nec (quamuis fecte studeat) sunt uerba secuta:

Ac plebs insolitum miratur rustica uultum,
 Adstat, & expectat muti præsagia uatis:
 Nutibus hinc uarijs fragilem sine uoce papyrum
 Postulat, & calamum manibus rapit ille tenellis:
 Hinc bis sena uirum tinctorum nomina pingit,
 Disrumpitq; simul conficta silentia fando:

Hos penes imperium Solymæ sit, & ampla potestas,
 Dicanturq; senatores, populiq; magistri.

Hæc etenim ueri patris indubitata uoluntas,
 Qui genus Israel nostrum tellure sepultum
 Suscitāt, & fati celsa de sede gubernat:

Appro

Approbat hæc populus, nec uatis uocibus obstat.
 Nam scelus horrendum foret oblatrare propheta
 Cælitus elapso, patrisq; arcana ferenti,
 Quam furtim taciteq; petat regalia sceptra,
 Quid uel bonos tumidus, quid regni cæca libido,
 Occultusq; furor Paphia quid possit auaræ
 Cernere cuique datur, si credat uera canenti.

Hinc magis in scopulos errorum uoluitur amēs,
 Namq; imitatur ouans Numidas, Maurosq; sala-
 Dictitat uxorū numerosam ducere turbam (ces,
 Esse pium, sanctumq; patri præstare benigno
 Obsequium, nec posse nefas committere quenquam,
 Et si prolifico diuersas semine matres
 Fœcundat, uarijsq; domus uagitibus una
 Perstrepat infans: nam nutum regis Olympi
 Nunc fore fœcundos numerosa prole parentes,
 Tresq; toro Nymphas simul ad sociare iugali,
 Gaudet, & hoc gelidas ludo traducere noctes,
 Nec uerbis cessat blandis urgere pudorem,
 Maxima pars turpis sequitur uestigia uatis.

Hoc facinus fœdum partim tolerare recusant,
 Conueniunt furtim, permixto murmure fantes,
 Vate sub impuro quid agemus? & ille ne princeps?
 Iamne pudicitiaë raptor dominabitur urbi?
 Splendida per uitium num nos tendemus ad astra?
 Impia facta uirū sic sic tolerabimus? absit:
 Ferrea pugnaci dextra capere arma moramur?
 Hostibus oclusas portas pandamus, ab illis
 Nostra salus pendet, ualeant spurcissima Mōstra.
 Protinus exornant tacite sua pectora ferro,

C S Vna

Vnanimēsque ruunt in uatis turpia tecta,
 Vinctum fune trahunt, et cæco carcere claudunt:
 Vi capitur tristi Knipperdollingius acer:
 Ut uatem Bataui captum uidere, coruscis
 Atque cruentatis properant se ornare metallis:
 Sæua uirum clades, oritur, miserandaque pugna,
 Miscenturque manus, hastæ, miscentur et enses,
 Legiferumque forum rubet undique sanguine fuso:
 Interea muros et turres occupat audax
 Fœmineus sexus, peditesque à mœnibus arcet:
 Marte diu dubio, dubia pugnatur in urbe:
 At Bataui tandem, dira atque aliena propago,
 Ciues legitimos cupientes pandere portas
 Urbis, et obscœnum conantes tollere factum,
 Prosternunt, funduntque alios, aliosque propellunt
 Aere senatorum radianui curiam in amplam,
 Prò dolor incassum pugnatur: namque feroces
 Vltima fila legunt Parcæ, fatumque propinquat:
 Ast acies noctis uehementes umbra diremit.

Altera deinde dies rubicundo surgit ab ortu,
 Procinus ut pallens Phœbus caput exerit unda,
 Turba salax iterum manibus capit arma cruentis,
 Et renouat pugnas, pedetentim Martius ardor
 Instat, et ardescunt irarum pectora flammis,
 Bombardisque domus statuunt terebrare latebras:
 Ut miseri cernunt nullam superesse quietem,
 Nec tutare fugam, nec ferro posse salutem,
 Extenso sese testantur regmine uictos,
 Dene ueniam uictis, nec sumant sanguine pœnas,
 Nam uicisse satis, concordì uoce precantur:

Quam

Quam uictis miserum, cum sit spes nulla salutis
 Sint memores orant, & in ima mente reuoluant,
 Si fors mutaret uultum, quo cor de futuro:
 At uacuas frustra uoces funduntur in auras,
 Panditur infelix proterua curia plebi,
 Tunc lasciuia cohors toruo ruit agmine princeps,
 Inuadit miseros, & tristia fata minatur,
 Ora mimis turgere, & rixis membra tumescunt,
 Profiliunt iterum piceo de carcere capti,
 Conduplicantq; auidum Lymphata uoce furorem,
 Sic dubia traxere uiros sub sorte misellos,
 Ut gement tristi conceptos mente dolores:
 Tandem in squallentem detrudunt carceris umbram,
 Et miseris permulta uiris capita abstulit instar
 Carnificis, stricto Knipperdollingius ense,
 Dant miseri gladio sua colla secanda coacti,
 Et philyrae torques multorum colla uiuenti
 Ferreus affixit, mox improba turba cruorem
 Innocuum sitiens (uelut ipsa palustris birudo)
 Glandibus igniferis certatim perforat arius,
 Lumina pars terebrat, pars malas rore madentes,
 Viscera pars cordis, pars inguina traiecit uda.
 Hinc intra muros geniali pace feruntur,
 Gladibus internis urbs tandem tota quiescit.
 Ecce subornatus uates, qui creditus alto,
 Descendisse polo, plebem iubet adfore tinctam:
 Illa noui cupiens, subito furialibus armis
 Iudiciale forum clamoso murmure complet:
 Inde manu mota facundo sibilat ore,
 Mox uiso signo sunt orta silentia mira:

Leyda-
 nus &
 Knip-
 perdollin-
 gius libe-
 rantur
 carcere

Occi-

Occipit hinc uates, rumpitq; silentia uoce:
 Sydereus uates supera demissus ab arce
 Rex erit (inquit) Ioannes Leydanus in urbe.
 Ille nouæ, gestans fulgentia sceptræ Syonis,
 Carpet opes meritas, uenerandaq; regna tenebit,
 Sedibus innitens Dauidis, donec ab ipso
 Auferat imperium pater omnipotentis Olympi:
 Hunc penes omnis honor, penes hunc diuina potestas,
 Et mundana simul procerum rex ille supremus.

Hic rex Auribus arrectis Rothmannus in agmine pallens
 creatur. Perstat, & assensum primus dedit ore deserto.

Annuat bis dictis Knipperdollingius, inde
 Assensere omnes, nam rex per fata creatus.

Nefas e- Prodiit extemplo uates, & poplite flexo
 nim est re Labitur in terram, furtiua uoce parentem
 luctari fa Compellans, longumq; trahit de gutture murmur:
 tis. Exultans tandem sermone silentia rumpit:

Per uatē Ante decem spaciū me cognouisse dierum
 hic intelli Testor (ait) patrem, quicquid per fata futurum.

git Ley- Ast ego ne sitiens regni, affectasse uiderer
 danum. Spōte mea imperium, mibi cognita uerba repressi,
 Donec Olympiacus per uatem panderet author:
 Non ego regna peto, non me titillat honoris
 Gloria terreni, nec fastu pectora turgent,
 Nec tumidi gaudent artus popularibus auris,
 Non regale feram sancto sine numine sceptrum.
 Nam sic fata uolunt, patris est hæc prona uoluntas,
 Cui neq; uerborum strepitu, nec mente reluctor.

Nā pau- Bis senos legit inde duces, uariosq; ministros,
 lo ante Contemptis patribus, magni de more Tyranni:

Rex

Rex medius procerum stabat, uallante corona,
 Hinc iubet argentum nitidum, fuluumq; metallum
 Ad se quisq; ferat sub poena mortis acerba,
 Regali luxu splendescat regia sedes,
 Regia, quisq; iimens latum, mandata capeffit:
 Hinc rex incedit iuuenum stipante caterua,
 Undique per densum tinctorum feruidus agmen,
 Turgido honore tumens coeprat regalia sceptrā
 Circumferre manu, solio subnixus amceno,
 Munera regis obit, populo dans iura petenti,
 Atq; nouas statuit leges, aboletq; uetustas:
 Cum staret densus populus premeretq; uirum uir,
 Ecce super fortes bumeros, & eburnea colla
 Pronus serpit atrox Knipperdollingius, aures
 Titillans audas spiranti flamine plebis,
 Pneuma sacrum simulat buccis efflare profundis.

Hinc rex (insandum scelus enarrabo patratum)
 Bis septem tenero delegit corpore nymphas,
 Quarum non tumida fluxerunt lacte papillae,
 Claustra uiri tactu nec adhuc uiolata pudoris:
 Stat torus insigni forma compactus & arte,
 Quem tricolor tyrio uestit cortina colore,
 Lasciuum thalamum nymphae petiere uicissim,
 Nectit hymen teneris regalia membra puellis,
 Vna tamen superans istas candore nitenti,
 (Namq; genas tingit cum sanguine lacteus albor,
 Atq; comae fluitant circum caua tempora flauae,
 Lumina scintillant, lepor est in corpore toto)
 Turritam gemmis gestat regina coronam,
 Luxuriant regis nocturno membra cubili,

patres,
 hoc est se-
 natores
 delegerat

Hic rex
 deligit 15.
 sibi puel-
 las in uxo-
 res, qua-
 rum una
 praecipua
 erat Re-
 gina.

Et

Et Como Pappiaq̃ litant ardore frequenti.

*Dum per bis tinctos ea sic peraguntur in urbe,
Præfulq̃ illustris princeps uirtute coruscans,
Non ualet immenso sepius mœrore malorum,
Et cura uigili, somno consumere noctes:
Sollicito cunctis studio prodesse laborat,
Plurima per tenebras taciturno pectore uoluit,
Et medietur iter multis rationibus aptum,
Quo sine clade queat scæuissima monstra domare,
Interea blando uenit Offercampius ore,
Ante urbem uallum solis persuadet ab ortu
Erigat ærium, quo fossas impleat alias,
Atque repentino muros ita milite cursu
Inuadat, dextro fortassis Marte futurum,
Talibus insidijs munitas sepius urbes,
Atque arces captas, se conspexisse profatur.*

*Hinc ad castra ruit, per apertos undiq̃ campos
Rustica turba, gerens palas ceruice superba:
Ruricolæ agglomerant sese iunguntq̃ labores,
Cumq̃ iubar Phœbi pepulit nox atra coruscum,
Congeritur iussu præruptus principis agger,
Ad solidos muros pedetentim uoluitur urbis,
Inq̃ dies tardus cumulus fit maior cundo,
Aspicit aduersos hostes, tectisq̃ minatur,
In latus armorum contortos excipit ictus,
Ignarus Martis calido feruore loborem
Rusticus inceptum medietur uincere ualli,
Certatimq̃ studet fossas implere profundas
Aggere congesto, turritam diruat urbem.
Ecce nouum miratur opus, stans tela susurro.*

Aspi-

*Asspicit horribili uolitantia tempora circum,
 Exerit hirsuti detectos pectoris artus,
 Ad muros urbis stellantia lumina flectit,
 Omnia pernici capitis uidisse rotatu,
 Atq; simul species iuuat aspexisse nouatas.*

*At monstrosa cohors audet contemnere cuncta,
 Nulla pericla timens, sed calliditate resistit,
 Erigit immensos contra, instar montis, acervos,
 Ex quibus agricolas prosternat in aggere telis,
 Tecta Monasteri conantes pandere uallo.
 Monstrifero trepidus procumbit rusticus astu,
 Sæpe cruore madet fumanti terræ agger,
 Nullus enim capitis super eminet aggere uortex
 Quin ruat, & tenebris errantia lumina cæcis
 Claudat, & expiret plumbatis glandibus ictus,
 Ruricolæ alios post terrea ualla latentes
 Funda saxa necant stridenti pulsa per auras,
 Aut tetrica uirtute uiros, aut fraude, dolo'ue,
 Aut astu perimit solerti callidus hostis.
 Nil opus immensum prodest, labor irritus omnis,
 Nam morti occumbit stituæ moderator inermis,
 Nec Monstrum nostris uictricem porrigit herbam.
 Postquam magnanimus princeps & Martius He-
 Consilijs sese insum sensisset iniquis, (ros,
 Monstraq; non ulla superarier arte Syonis,
 Ingemit, & niueo mæstus stat pectore luctus:
 Hinc animo memori flagrantem concipit iram,
 Et pugnas torua funestas fronte minatur,
 Viribus utendum censet, spem figit in armis,
 Mente diem pugnae certum proponit acerbae.*

Ensi.

*Ensisfer interea Mars horrida castra pererrat,
Fatalesq; iubet duris in cotibus enses*

*Exacuant, lumbosq; tegant thorace corusco,
Armaq; disponant ad pugnam cetera cuncta,
Ne mora propositum certamen longa retardet.*

Hinc animi fidens ex castris nocte silenti

** alias Proditor insignis dictus * maugonwms Hanso,
Lang - Cui procul a pedibus non flagrant lumina frontis,
stratus. Sanguinis effusi truculentus & horridus auctor,
Noratur Proditione sua qui terue quaterue nefanda
hominis Hostibus infestis turritas prodidit arces,
breuitas. Cuius & occultis sunt fraudibus oppida capta,
Flectit ad aërias urbis uestigia portas,
Continuo ad regem gressu festinat anhelos,
Castrorum labijs arcana loquacibus hosti
Pandit, & ore diem pugnae narrare futurae
Occipit arguto, buccisq; tacenda profundit.*

*Quum nouus audisset narrantem cuncta ferocem
Rex conscendit equum, quo diceret arma futura,
Stat sonipes tumida saxis ceruice superbus,
Et circumphaleris tectus, pictisq; tapetis,
Leydanum portans Monstrum, regemq; Syonis,
Ponderis insuetus regali mole superbit:
Exornat Tyrio corpus uelamine foedum,
Tempora circumdat capitis radiante corona,
Quae micat ut Titan, lucentibus undiq; gemmis:
Nec pudet hunc collum baccata torque tueri,
Calcaribus fuluo fabricatis utitur auro,
Auro uagina solido circumligat enses:
Ecce duo regem longo praecedere tractu,*

Et

Et bysso, bullisq; cauis, auroq; rigentes,
 Coguntur pueri, quorum gerie alter acutum
 Mucronem, testamentum uetus alter in ulnis:
 Magna manus iuuenum subito splendentibus armis
 Circumfusa ruit, defendens regia membra.
 Sicq; satellitibus circumdatus undiq; uastos,
 Lustrat equo muros, populum iubet arma parare.

Muros interea solidos, turresq; cauatas,
 Et portas tonitru diro quassare tenaces
 Martius ecce iubet princeps, si forte secunda
 Aspirare uelit longo fortuna labori:
 Quilibet instructus niteat fulgore metalli:
 Hinc tormenta rotis pedites Vulcania fortes
 Subiectis ad castra trabunt, atq; ordine longo
 Corbis admiscunt textis, globulosq; uolucres,
 Atque referta simul nitrato puluere uasa,
 Conuoluunt lacti, crates, scalaq; parantur,
 Glandibus igniferis hostilis machina muros
 Pulsat, & arua micant Aetnao fulmine picta,
 Bombarda igniuoma reboant fera tela uomentes,
 Spicula per uacuas auras tremebunda rotantur,
 Umbrifera muri sublimis nube teguntur,
 Saxeus è coelo descendit & areus imber,
 Horrida tela uolant concreta grandinis instar,
 Undiq; terrifico pulsu sonat ac tremat aether,
 Undiq; saxa uolant, disruptis undiq; muris,
 Perterebrantur enim turres, & moenia dura:
 Iamq; ruunt porta, tam magno pondere turres,
 Nunc murus uirides fractus procumbit in herbas,
 Quod per fulmineos ictus lux ignea muris

Vallatis aufert, nullo nox atra potenti,
 Hoste fero reparat placidam carpente quietem,
 In cœcis tenebris abruptus tollitur agger:
 Quattuor assiduis quatuor turrata diebus
 Moenia, terrifico simulante tonitrua bombo:
 Hinc animum inducunt fractos transcendere muros:
 Exigis ante tamen rigidus stipendia miles,
 Agminis inde duces dictis hortantur amicis,
 Magnanimos pedites ut fortia pectora sumant,
 Languida uirtutis depellant ocia calle,
 Nec gestare sinant Monstram uictricia tela,
 Virtutem promant & inexpugnabile robur,
 Mente agili uoluant quantam uictoria laudem,
 Obtineat, quantum reputent ignauia uirus:
 Precipitesq; ruant omnes, per tela, per hostes,
 Hereat ac pede pes, animisq; calentibus instent,
 Infligantq; manus manibus, uis uiribus obset,
 Concurrant clypei clypeis, umbonibus umbo:
 Fraxineæ contus sit uibrans obuius hasta,
 Fulmineus gladium gladius propulset acutum,
 Et pia, uexillis sceleratis, signa resistent,
 Armaq; concurrant armis, & tela sagittis,
 Urgeat atratum tumidissima pectora pectus,
 Non nisi uirapta quisquam discedat ab urbe:
 His dictis resides animos in prælia trudent,
 Atq; uiris calcar pugnandi fortibus addunt:
 Multis spes prædæ uires, animumq; ministrat,
 ECCE dles LVnæ post dIVI Baribo LoMaI
 Festa po LoSVrgle Rue llant I sangV Ine tInC
 Tormentum torquet toruum terrentia tela, (ta:
 Ma-

Machina saxa rotans Aetnaeos expuit ignes,
 Dans signum pugnae tremebundis ignibus aptum;
 Protinus increpuit rauco tuba concaua bombo,
 Horrissono strepitu resonantia tympana latos
 Implebāt campos, hinc quilibet arma capeſſit, (arma:
 Tympana ad arma fremunt, tremulus fragor intonas
 Hinc furor impellit pedites ad moenia præceps:
 Haud ſecus ac torrens ſummo de uertice montis
 Prouoluit rauco frendentia murmure ſaxa:
 Aut ut aper criſſans ſetas ſylueſtris ob iram
 Frendet, & effundit candentes gutture ſpumas,
 Exacuens calido dentes feruore minaces,
 Tendit ad exitium, ruit in uenabula ſponte,
 Vulnere contemnens, aduerſos excipit iſtus:
 Sic pedites flagent magnis ardoribus ira,
 Inuoluunt foſſis grauidos cum ſtramine curruſ,
 Magna manus iuuenum foſſarum tranſnatat undas:
 Pars uallum ſuperare ſtudet, pars rûpere crates,
 Limina portarum pars hæc obſeſſa tenebat,
 Parsq; leues ſcalas affigit moenibus urbis.
 Nititur altera pars gradibus conamine tanto,
 Sordidus ut flueret per candida pectora ſudor,
 Et pars bis tinctos uaſto clamore laceſſit,
 Eminus ardenti dextra pars ſpicula torquet.

Aſt anabaptiſtas Martis non terruit horror,
 Moenia robuſtis defendunt uiribus urbis,
 Occupat intrepidè muros infracta iuuentus,
 Grandæuiq; ſenes portas, turresq; tuentur,
 Vulnificumq; gerunt chalybem, & thorace coruſcât:
 Pars iaculum uibrat, diſtrictum pars quatit enſem,

Splendida pars tremulis torquet uenabula palmis,
 Pars aptat dextris dentatae robora clauae:
 Omne genus iaciunt armorum moenibus altis,
 Detrudunt concis saeuum splendentibus hostem,
 Hastis sic hostis, latisq; bipennibus urgent,
 Eminus assidue depromunt fulgura turres:
 Tunc clypei, tunc arma, fremunt, tunc alea sagittae
 Vulnere confodiunt, dubio uictoria nutu
 Inter utramq; uolat partem, fortunaq; longo
 Anceps remigio campos urbemq; pererrat:
 Sanguine madescunt muri portaeq; rubenti:
 Ipse pater Monstri medijs conspectus in armis,
 Undique stipatus iuuenum radiante caterua:
 Hic stupet, hic gaudet, ruit attamen omnis in arma,
 Proruit infesta muliebris turba phalange
 Ardentes tedas, calcem, piceasq; coronas,
 Hastas, atq; faces, intinctaq; tela ueneno,
 Eminus in pedites distorquet moenibus altis,
 Duraq; conuoluit detectis saxa lacertis.
 Hic cadit expirans telis transfixus iniquis,
 Hac capita atq; manus uolitant, hac crura sagittae
 Ille iacet saxo terram compressus ad atram, (tis:
 Exhalans uitam pedibus conculcat arenam,
 Hic iacet in uiridi prostratus gramine ferro,
 Luminibus uersis animam protrudit in auras,
 Hic ruit & mandit spumoso gramina rictu,
 Nam lesos pungit dolor incoherabilis artus,
 Saucius hic uitam calido cum sanguine fundit,
 Fustibus ille perit, picea perit ille corona,
 Hic mucrone cadit, cadit alter cuspide longa,

Expuit hic animam combustus pulce flagranti,
 Fossarum Lymphas bibit hic de gurgue summo,
 Alter obit mortem pedibus calcatus equinis,
 Quilibet aduerso moriturus uulnere stratus
 Fletibus obruitur mœstis, & fonte cruentum
 Abluit irriguo uuluum, tristiq; boatu
 Euomit ex imo uitales pectore guttas:
 Maxima turba perit pedum muliebribus armis,
 Sanguis ubiq; fluit rubeus, tingitq; colore
 Purpureo lymphas, & riuis influit undas,
 Inq; cauis fluitant uexilla uolantia fossis,
 Passim per uirides animæ spaciuntur agellos,
 Et clamore pio conuexus dissonat æther,
 Immatura metit mors læua fila Sororum,
 Infausto tristis commissa est omine pugna.

Quum fessi pedites multis se, cladibus angī
 Conspicerent, frustra q; graues sufferre labores,
 Signa canunt, reuocantq; uiros à Marte sinistro,
 Integri properant muris ad castra relictis,
 Marte sub aduerso cum signa uolantia cernunt
 Signiferi, mœstis duplici uexilla colore
 Tincta ferunt, animis, desertaq; castra subintrant:
 Semianimis pars prona cubans in cespite uiuo,
 Pectoris effuso conspergit flumine terram,
 Quumq; sopor feræ terris iucumberet umbra
 Noctis, & alma quies compesceret arma Gradiui,
 Expansis manibus procul ad tentoria serpit:
 Sic pedites fessi dilato Marte quiescunt:
 At pavor inuadit trepidantia pectora uanus,
 Ne per castra ruat furiosus & impius hostis,

Et reliqua fundis voluisti arida agros,
 Accipe castra pater possit das laetanda iugis.
 Nocturnis fuit in cubiliis dum cympana sonant,
 Magna manu curis sociis confusis in armis.
 Altera lux oritur, propere tanta cympana campis
 Præmunt aënos horrentes murmur complent,
 Omnipare in mandata prostrata cadaver a terra.
 Fumus a nobis iam stratisq; funera plebis,
 Florida mater domus porrectus suscipit ulnis.
 Hæc ubi fuit rumpatibus ad principis aures,
 Tece lapsas ardeat aëres fuitq; sepultos,
 Guttatim longus per uisum volat imber,
 Feruens una petit sudor præcordia sanguis,
 Pallefcia faciem miserorum tanta suorum
 Cura subis memem generosi principis aquam:
 Non tamquam ille pie suscepam abijcit bastas:
 Cingit enim Monsitram campos facile per omnes
 Præcipiti nullo fossamq; adiecit biuicem,
 (Nan glaciæ hyems rigida armata capillis,
 Secum multa ferens terdo discrimina gressu,
 Inuide pauperibus, Moresq; inimica, recurrit)
 Occluditq; alas arctæ obsidione patientes,
 Septem castra locat, vigili custode coronans,
 Quæ claudunt patulos ad fortia mœnia calles,
 Ne bis cuncta cohoris inopino castra tumultu
 Disceindens, Scrygiæ cinctum medietur in urbem
 Ducere supplicia, Tut sibi ferre salutem.
 Non tamen interea per mœnas cuncta silefcunt,
 Magnifico luxugeniæ cena paratur,
 Macclantur tauri longa formidine passi,

*Maestrosque fatis, pariterque iustis igni,
Aequa emullos, aqua, spinasque, iustasque opimas,
Pars eras fidei, pars fustis tremensque longae,
Infigit utrumque, valeat donec valeat,
Et super infusa nigra pinguedine, pariterque
Alera pars pleno fercu nectat illa cernam,
Et pars uisusque Cereris, donamque Lyciae,
Hinc inde regali mandato amovet omnes,
Et iuvenes, tremulasque senes sexumque salacem:
Est locus balnei speciosus gramine coemptus,
Quem celsis ornas complum venerabile pinis,
Huc se complent an, et regis infusa sequuntur,
Confusosque simul spectantur murmurantem
Inter se multum vario sermone ferentes,
Donec sublimi candidus rex prodent aula,
Panditur interea fœdalis regia Adonis,
Protinus erumpunt femuli longo agmine portis,
Vorticibus cossis, manilia picta gerentes,
Et Cererem calathis, et ab omni labe salilla,
Fumantisque epulas manibus longo ordine portant.
His onerant mensas, et pocula flammae ponunt:
Hinc rex diverso comitatu proruis aula,
Precipue ducens Venerem, Veneresque sequuntur,
Mox iussus caelo populari discubus aperto,
Ore silenti cuncti, de pibusque fruuntur opimis:
Relato incepsu rex ac regina ministris
Vilibus admixti, populo cernente ministrant:
Hortanturque viros ad dulcia gaudia patrem
(Si modo nostra fides) celestem cuncta daturum,
Hinc liquida Cereris spumantia pocula succant:*

Murmura paulatim sub dio dissona fundunt:
 Latitia extollunt animos, curasq; repellunt:
 Pars tamen interea muros & ualla tuentur.
 Cumq; famem moestam sedasset regia coena,
 Inde dapes mensis, & cetera fercula tollunt,
 Rex nitidos, capitis detecto uortice, panes
 Postulat, atq; nouos ritus in pectore uersat:
 Triticeam Cererem tostam fornace calenti
 Certatim accelerant famuli proferre canistris,
 Quam teneris frangit manibus, plebiq; ministrat,
 Atq; suo ritu buccis popularibus infert.
 Et simul ore tonat resonantia dicta deserto,
 Accipite, & domini diffundite funera uerbis.
 Hinc fului pateram poscit regina metalli,
 Caelatam docta praeclaris arte figuris,
 Poplitibus flexis infundunt uina ministri:
 Circumfusa ruit cupido plebs undiq; cursu,
 Atq; merum plenis annosum faucibus haurit,
 Psalmorum strepitu totus mox dissonat aër,
 Hinc Rex compescens reboantia murmura plebis,
 Poplite reginam flexo compellat amicis
 Verborum technis lepidam, dextramq; sinistrae
 Implicat, atq; agili pernice arte choreas
 Ducit, & in gyrum facili contorquet babena,
 Mox lasciuia genis rubicundis oscula figit:
 Maxima pars procerū comitatur gaudia Regis,
 Et manibus niueis gaudet duxisse puellas,
 In medium furuae sonuerunt tympana noctis.
 Concubitus nullo spurci discrimine flagrant,
 Hinc nox, atq; Venus, membris languentibus aptos
 Per-

Persuadent somnos, dent corpora fessa quieti.

*Hinc Rex bis denos ciues delegit & octo,
Nulla uiris Pallas uisa est, nec cognita Musa,
Namq; fames manuum duro sedata labore,
Quos sic compellat praesentes uoce canora.*

*Ite per incautum nulla formidine mundum,
Vera patris semper spargentes dogmata nostri.
Erumpunt portis per amica silentia noctis,
Excubias uigiles fallunt, & Martia castra,*

*Hostilesq; manus tunc euasisse putantes,
At uaria perimunt emissos fata ruina,
Osibus ille rota fractis extollitur, alter
Carmina flagrantis cantillans igne crematur,
Pars ultero colli petit insanabile uulnus,
Supplicijq; locum conscendit sponte sinistrum.*

*Hinc frugum genetrix, humanis usibus apta,
Munera paulatim Monstrosa denegat urbi,
Faucibus insurgit pedetentim noxia pestis,
Peius morte subit uictorum pectora Monstrum,
Dura fames: sed Rex Cererem, Baccumq; sepulchrum
Detinet in rectis, demandans urbe fugari
Rugosas Veneres, quibus est spes prolis adempta,
Grandaeuosq; senes, inimicaq; pectora Marti,*

*Indigna ne tollat ualidas penuria uires.
Ex templo certant dictis parere ministri,
Sedibus e patrijs rapum pelluntur inermes.
Plebs expulsa uidens apud inuida Monstra salutem
Non superesse piam, sed fata instare sinistra,
Mcenia contemnens, & inexorabile Monstrum,
Certam quaerit opem, & fixam spem figit in hoste,*

Hunc fore propitium miseros spes certa fouebat:
 At pedites toruo uultu, ferroq; tremendi,
 Immoiti mansere diu, nec uoce precantum
 Mentis flectuntur tetricæ, primumq; furorem
 Barbaricum simulant, iterumq; ad moenia pellunt,
 Sic inter diros pedites urbemq; pererrant,
 Gramine sustentant uteros, et mollibus herbis:
 Contundunt tremulis matres sua pectora palmis,
 Purpureas lymphas tenuant suspiria cordis,
 Tollitur in coelum plangor, moestusq; ululatus,
 O deus omnipotens coeli moderator amoeni,
 Qui coelum, terram, mortales, gramina, fructus,
 Qui pecudes, uolucres, et quicquid in orbe creasti
 Eripe, tolle famem pater, aufer faucibus unum
 Excrucians flammis nos insatiabile Monstrum:
 Bruta tuum numen pabulis animalia pascis,
 Sed nostra mandat uicæ diuortia dura:
 Ab furor extimulans uteros, ab pestis iniqua,
 Ah rabies Solymæ consumens pectora nostra:
 Fulmina qui in terras summa iacularis ab arce,
 Singulus audi miseros, fletusq; sonoros,
 Crudeles gladios auertas quæsumus omnes,
 Aut pater è medio miseros nos tolle precamur,
 Aut in nostra ferum stringemus pectora ferrum,
 Victima sic erimus custodi certa trifauci,
 Pingues si desunt, macros absorbeat artus.
 Commotus gemitu tanto Vualdecchius Heros,
 Sanguinis baud sitiens (nec enim memorabile nomen
 Pœmineas ferro crudeli sumere pœnas
 Obtinet, aut armis miseros occidere inermes)

Proti-

Protinus illesos procul oris cedere iussit
 Hinc sine subsidio Cereris Bacchiq; per urbem,
 Aestuat ecce Venus flammis (quis crederet) ardēs,
 Infunditq; uiris cæcum damnosâ furorem:
 Nam teneras rapiunt pecudum de more puellas,
 Corruptunt, uitiunt, hinc mors est sæpe secuta.
 Cum magis esuries insurgeret osibus atra,
 Cordaq; tinctorum flamma irritaret edendi,
 Ieiunosq; fames crudelis roderet artus,
 Gramina mollit aqua plebs, membranasq; librorum,
 Vescitur hic porro redolenti, muribus alter,
 Hic fruitur canibus, pellem sartagine frigans,
 Cornipedes hic maclat equos, ranasq; loquaces,
 Atq; loco leporum feles necat ille rapaces,
 Infigens uerubus, Vulcano torret & undis:
 Horresco referens, crudelis & impia mater,
 Infantes teneros patrios detrudit in enses,
 Sanguine natorum gladij maduere paterni,
 Gnati membra secant, in mollia frustra securi,
 Et sale conspergunt puro, parceq; fruuntur.
 O bis tincta cohors, sic in tua uiscera scuis?
 O uaga paupertas, & habendi dira cupido,
 O uesana fames, quid dictas uulnera tanta?
 Quid non esuries facis, immedicabile telum?
 Tunc loeo uictus rapidissima tela ministras?
 Per te pestis adest, & tanta pericula, per te
 Pendula corda tremunt, per te scelera patrantur,
 In saniem sanguis per te conuertitur albam,
 Per te prorumpunt homines, ut spectra sepulchris,
 Per te pallescunt facies, per te uigor omnis

Descrio

Deserit urbanos, animæ consumitur humor,
 Nec dapibus poterit lautis reparari ullis:
 Nunc ubi taurorum casorum viscera tostas
 Aut compressa cruces Cereis sunt munera tritæ,
 Aut ubi lætitiæ dator est uinosus Iacchus?
 Aut ubi flamma latens, et perniciosa libido?
 Altera flamma domat, sed non prurigne dulci,
 Nunc epulis Venerem cæcæ dapibusque fouete:
 Hinc ingens gemitus miseranda nascitur urbe,
 Urbs ululat vastis penitus plangoribus intus,
 Plebs fremit, et uario concursat murmure, dentes
 Ieiunos acuens, pallenti fluctuat ira,
 In Regem uerbis minitancia spicula torquens,
 Ni precibus supplex, auidis est faucibus atram
 Auferat esuriem, uel ab obsidione repulset
 Hostes magnanimos, quo sit uictoria, sese
 Hostibus accessus inuito Rege daturus,
 At rex feruentem populi commixtat iram,
 Ante diem Paschæ (si sit fiducia) patrem
 Esse redempturum plebem persuadet, et hostes
 Cladibus affectos perituros urbe relicta.
 Expectant omnes auidi præfagia regis,
 Rex ubi falsicrepus non euenisse futura
 Conspicit, et propria se falsum uoce tuetur,
 Ad populum cæcis differre prodire furentem,
 Et simulat longum uitioso in pectore morbum,
 Mente dolum uasra uersans, quo ludat egentes.
 Tandem progreditur, stipatus milite mulco,
 Vestra meis humeris pater (inquit) crimina cuncta
 Imposuit penitus, uobis iam nulla relicta est

Sarcina peccati, quæ uestros urgeat, aris.
 Aetberæa ergo pater cunctos de sede redemit:
 Protinus auerit sese, repetitq; penates,
 Vnius uxoris, feruenti concitus ira,
 Abstulit ense caput, truncum tellure recondens,
 Cui forte exciderat præceps uox ore rubenti,
 Impia censerî per muros Regia facta,
 Hinc proprijs manibus Knipperdollingius amens,
 Vxorem castam furuum detrudit ad Orcum.

Cumq; dolis plenus uafrijs * μαχαράμους Hanso
 Cerneret esuriem, per inania membra uagari,
 Et simili sese iamdudum peste teneri,
 Ipse nouas fraudes, et reclusos parturit astus,
 Impatiensq; famis statuit componere bella,
 (Sæpe etenim dubium certamen inopia rumpit)
 Subdolus aggreditur regem fallacibus ausis,
 Et genibus flexis diuinum ostentat honorem,
 Mente gerens aliud rectum, quàm uoce fatetur,
 Compellatq; uirum, Rex inuictissime regum,
 Tu Rex ille nouus quassans coelestia sceptræ,
 Tu uirtute noua merito dominaberis urbi,
 Quæ micat in populo, uelut inter sydera Titan.
 Te populi, gentesq; timent, rege sq; ducesq;
 Consilijs nec egēs, tibi enim sapientia summa
 Cœlicus in pectus nostri est delapsa parentis.
 Vero namq; patris nutu, fatiq; creatus,
 Alloquio facilis, nec fastu pectora turgens.
 Nam neq; pauperibus patientes subtrahis aures,
 Te rogo ne surdis, sed pronis, dicta ministri
 Auribus accipias, si non grauitate senili,

Per ca-
 stam uxo-
 rem intel-
 ligit legi-
 timā quā
 etiā ante
 Anaba-
 ptismum
 habuit.
 * Alias
 Lāgstra-
 tius.

Si rati-

Si rationis inops labatur pectore uerbum.
 Aut si uox nimium laxis spaciatur habenis,
 Mente feras æqua: nam publica commoda quero.
 Prò dolor atra fames furit, execrabile telum,
 Atq; graui lapsu totam complectitur urbem,
 Plebs gemit, & subito robur fluit omne uirile,
 Mœnia quo merito Solymæ defensa manerent,
 Pestis ubiq; furit, plebs est infecta uenenis,
 Nil frugum superest, mactant sua pignora patres,
 Surgit tanta fames, & tantus in urbe tumultus,
 Ut plebs auxilium penitus, tutamq; salutem
 Desperet, se posse negat defendere muros.
 Ipse per hostiles turmas, per Martia castra,
 Nulla pericla timens, defensus numine patris,
 Hostibus inuitis, conductos arè trecentos
 Nocte sub obscura pedites ad mœnia ducam:
 Ut fera præcipiti fundamus castra tumultu,
 Inq; fugam miles dentatis curribus actus,
 Deficiet castris, & erit uictoria opima.
 Pace mea (rex inquit) abi notumq; reporta.
 Protinus erumpit cæca in caligine portis,
 Atq; uastro studio castris elapsus acerbis,
 Hammonem properat (quam curruum lupia flumen
 Alluit) atq; ducis Meynardi tecta subintrans,
 Sub quo tela gerens, meruit stipendia quondam,
 Edocet ille modum quo paucos sanguine posset,
 Effera magnanimus princeps, portentosa domare.
 Has uigili tectas iterumq; iterumq; reuoluit
 Meynardus studio, mentemq; per omnia uersat.
 Inde moras rumpit tardas, ad principis aures

Talia

Hæmo ci
 uitas est
 Vuestpba
 lia. Mey
 nardus
 dux mili-
 tum fuit

*Talia dicta ferens: princeps adducier astu
 Instructumq; dolis hominem, per scripta parabat,
 Præmia pollicitans certissima digna labore.
 Callidus ut nebulo spe lucri captus opima
 Principis agnouit mentem, promissaq; certa:
 Sustulit ille moras, & principis atria scandit,
 In medijs tandem coram penetralibus aulae,
 Copia facta uiro fandi, sic incipit ore.*

*O uirtute nitens, & claro sanguine auorum
 Orte, potens princeps, animo mea dicta reuolue,
 Cuncta tibi ut fuerint referam, nec uera silebo
 Et si terrigenam miserum fortuna per orbem
 Undiq; fluctuagum magno discrimine quassat,
 Non tamen hæc eadem me finget lubrica uanum.
 Non me Monstruosa de gente fuisse negabo,
 At nunc deserui merito crudelia Monstra,
 Nullus enim cultus superum, reuerentia nulla,
 Nulla fuit pietas, leges siluere uetusta,
 Nulla uiris uirtus, nec uis, nec robur in urbe
 Firmum, dura fames fauces oppressit egenas,
 Roboris exhausit malesuada Penia medullas,
 Occidere patres inopina morte puellos,
 Sunt inopes rerum, nam sola Penia relicta est.
 Coram rege mihi nullam sperare salutem
 Ausus eram, nec enim potui, sed fata petebam,
 Attamen ambiguo perpendi pectore sæpe,
 Hostem propitium, uitam tuturus amœnam,
 Effugi casus miseros, instansq; periculum:
 Calliditate mea statui clarissime princeps,
 Militibus Monstri pessundare sceptra iacentis,*

Tam

Tam sunt exhaustæ vires, tam languida membra
 Reddidit esuries, hæc tam plangenda videntur:
 Da mihi tercentum pedites, radiantibus armis,
 Non ego militibus, sed tinctis retia tendo:
 Egregia uirtute tua fera Monstra domabis,
 Si modo consensum dederis, peditesq; trecentos,
 Victor eris uictis clarus, lætumq; triumphum,
 Christus, ne dubites, summo demittet Olympo:
 Sed disrumpe moras, & tolle pericula sæua,

Conge- Imminet exitium tectis, opibusq; tremendum,
 stas enim Aedibus accensis agitant erumpere muris.
 in aliquot Principis his animus dictis extollitur æger,
 ædes opes Vincendiq; fouet cupidam spes anxia mentem.
 flāmis m̃a Ipsa dies nati Baptistæ fulget in ortu,
 dare sta- Atq; hinc solis equi flammæ e naribus efflant,
 tuerant Et nigram roseo perfundunt lumine terram,
 Flagrantes radij lambunt, tolluntq; uapores
 In cælum piceos, pedetentim cæcula nubes
 Sidereum Phœbi terris iubar abstulit almi.
 Tempus, quo cancer rapido concluderat æstu
 Flammiferos Phœbi uultus super æthera summum.
 Consilium princeps generoso pectore uersat,
 Quo sine iactura peditum queat urbe potiri,
 Infractosq; duces gestantes signa Gradiui
 Deligit, atq; iubet iuuenes educere castris
 Intrepidus Martis, quos sic compellat amice.
 Ecce uiri tutos hic uos deducet ad urbem,
 Ille uiam nouit calcandam, quæ aspera fertur,
 Ille potest portæ ualidissima soluere claustra,
 Quisq; sequatur eum, uos gloria magna sequetur.

Proq.

Proq̃ fide capiat stridentia quilibet arma,
 Monstrosus populus dubio sine porriget berbam,
 Principis imperio parent, peditesq̃ trecentos
 Designant pugnae tectos fulgentibus armis.

Hinc densæ Phœbum nubes obducere gressu
 Incipiunt celeri, nox aduenit, horret & æther:
 Iuppiter horrificus Vulcania fulmina uibrat,
 Quæ ingenti strepitu terræ truduntur ad imum:
 Undiq̃ per fractis descendunt fulgura nymbis,
 Emicat obliquo disruptum lumine fulmen,
 Undiq̃ uentus adest, uolat undiq̃ maximus imber,
 Et bis tinctorum fessos sopor occupat artus,
 Ad crucis accedit portam * magnâq̃ uis audax,
 Inrandiq̃ locum monstrat, prior ipse cacumen
 Aggeris obliquo molitur scandere gressu,
 Floreaturq̃ uiros uigilanti mente sequantur.

* Alias
 Lågstra
 tius

Hinc audi prædæ, magnâq̃ cupidine laudis
 Accensi pedites, huius uestigia calcant:
 Ingentemq̃ breui peragant longo ordine montem,
 Auxilioq̃ trabis superant sine murmure fossas,
 Hinc muros penetrant fractos, uallumq̃ secundum,
 Mactantur uigiles infauisto sydere nati
 Pigros carpentes somnos in limine portæ.
 Vnanimi uoto nostri, gressuq̃ silenti
 Ad summi campos templi uestigia flectunt,
 Et clauis properant bombardas claudere firmis:
 Protinus infestunt acies, acuiuntq̃ metalla,
 Atq̃ Anabaptistas accincti tristibus armis
 Fortiter expectant rabidos, hinc tympana ad arma,
 Tympana ad arma strepūt, stimulâtia corda uirorū,

E Incu-

Ve timorē Incutunt hosti septem vexilla tremorem.
incutiāt Confestim vario miscentur moenia luctu,
Anaba Maximus exoritur turbata clamor in urbe.
pustis se- Quis globus d' cines caligine voluitur atra,
piē signa Hostis habet muros, & terrea ualla pererrat,
militaria Atq; adeo medijs splendet penetralibus urbis:
extendūt Arma uiri, ferre arma uiri, tempusq; locusq;
 Postulat arma uiri, iubet hæc lux ultima, nec uos
 Atris offendat grauis inclementia quicquam,
 Pectora pectoribus occurrant, tela sagittis.
 Undiq; dispersi properant, & in arma feruntur.
 At noster denso consistit in agmine miles,
 Fortiter expectans hostes, primosq; trucidans.

Mox Anabapustæ validam (uerissima narro)
 Conglomerant aciem, ferri tunc ingruit horror,
 Propellant iterum pedites ad moenia nostros.
 Ast animos contra nostri uiresq; resumunt,
 Quadratoq; iterum bis tinctos agmine fundunt:
 Nam trepidi præbent tenuissima terga, petentes
 Iudiciale forum, sequitur uestigia miles,
 Furiæ Monstra necans crudeli plurima noctu.

Hinc bis tinctorum, glomerato robore, turba
 Incrementa capit, iam tunc furor excitat arma,
 Euomit hostilis tunc magna mole sagittas
 Machina, tunc gladij uibrato fulgure fulgent,
 Feruida tunc primum cum Monstris prælia surgūt,
 Et fortuna diu pugnam circumuolat anceps.
 Sed Catapactis coniectis uiribus instant,
 Atq; iterum nostros pedites ad moenia pellunt.
 Grandia deinde trahunt mæsto suspiria corde,

Abijci-

*Abijcuntq; animos, de fessis cede truenta.
Hoc cum forte ducum praestans et nobilibus unus
Aspiceres, paucis sic fessos increpat ore.*

*Vulki-
nus Ste-
dyng.*

*Siccine nos uinci saevo patiemur ab hostet
Quid metus o pedites, quid uult ignauia tanta
Vnde tremor uobis? unde haec formido profecta?
Armāne uos frustra geritis? cur numera Martis
Tenuitis armigeris? cur maxima cessas Euryo:
Nobis nonne dedit robur, sexumq; uirile
Coelorum, terra, diui fabricator Auernt?
Nunc reparate uiri uires, nunc fessa labore
Membra reuiuiscant, armis utamur oportet,
Atq; animos dulci des desperatione uitae,
Gloria magnanimos ingens post fata sequetur,
Aeternumq; decus, saltem concurrite ferro,
Spesq; animusq; fidesq; in prospera praelia surgant.
Proq; fide capiens trepidantia tela lacerti.
Dixerat, arrepto dextra crudeliter ense,
Irruit armatus tanto conamine in hostes,
Vi saluus toto manaret corpore sudor,
Armigeraq; manu, magnisq; insulcibus hostem
Sternit, nunc dextrum cornu tenet inde sinistrum,
Defendit studiis uigilantibus undiq; peries,
Ipse suis animum, terroremq; hostibus augez,
Et cum militibus delectis omnia tenet.
Postquam facta ducis pedites uidere tremetas,
Extollunt animos iterum, magnosq; per agmen
Virumpunt aditus, fit deinde miserrime cedes,
Corpora multorum sopor urget ferreus, atq;
Lumine perpetuis clauduntur caeca tenebris:*

E 2 Hostes

*Hostes, arma, uiri, ciues, permista fuere:
 Nil est consilij, sed fors regit omnia tristis.
 Signifer interea conscendit ualla propinqua,
 Extendens manibus uolitantia signa cruentis,
 Aduocat aurora socios ueniente fideles,
 Depromens miseras tenui in caligine uoces.
 Armis ô socij nobis succurrite uestris,
 Rumpite segnitiam longam, nec uos mora tardet
 Lenta, sed armata muros inuadite dextra,
 Lætus erit nobis uenienti luce triumphus.
 Et citius dicto se iterum coniecit in hostes:
 Aspera continuo telorum prælia surgunt,
 Sternunt ense uiam patulam, perimuntq; minaces.
 Exemplo lata sœtus pugnare bipenne
 Pugnando capitur Knupperdollingius acer.*

*Deinde parens properat roseo Phaëthontis ab
 Atque diem curru celerem diffundit onusto. (ortu,
 Mox alacres socij festinant castra mouere,
 Viribus indomitis, urbemq; fragore tubarum
 Inuadunt, propere pulsantur tympana ad arma,
 Portæ panduntur gladijs, atq; ignibus altæ
 Puluere subiecto nitrato, deinde patentes
 Irrumpunt portas, et muros urbis ouantes.
 Exoritur uariis turbata in urbe tumultus,
 Vtrici gaudent acie prorumpere in hostes,
 Subueniunt nostris, occurrentesq; trucidant.
 Pars peditum interea concurrens agmine denso,
 Turpia tecta petit regis, rex inde pauore
 Concussus tremulo, latitansq; sub ædibus imis,
 Funibus extrahitur uinctus, rapiturq; corona,*

Et quicquid nitidi splendoris regia gessit:

Sic regale decus subito prosternitur ingens.

O quo te fragilis damnosa superbia sceptri,

Quo te perduxit dominandi caeca libido?

O miser, o demens, quo tanta insania mentem,

Quo inflatum pectus pertraxit gloria uana?

Hinc rigidis cinctus fortis Krecbtungius armis

Gylthusij pastor capitur, trahiturq; ligatus.

Inter Rothmannum prostrata cadauera multis.

Constans fama canit uisum, secutumq; bipenne.

Et qui forte fugam tentabant, urbe relicta,

Hos equites sparsi circum urbis moenia uasta

Hastis excipiunt, terebrantes pectora longis.

Quiq; tenent turres, et fortia tecta domorum

Dantur praecipites, nulli sua profuit aetas:

Ingruit horrendum nullo discrimine ferrum:

Templa cruore madent, et limina trita, uiarum

Indomitae silices praelargo sanguine inundant.

Foemina ni chalybem uibraret nulla necatur.

Mox praedam iustis direptam partibus aquant.

Hinc iussi ueniunt ex omni rure Coloni,

Per uicos terra prostrata cadauera condunt.

Iamq; colum Clotho deponit fessa labore,

Hinc manibus Lachesis desistit carpere pensum,

Atropos inde uenit non pigris gressibus atra,

Fila secans ferro, sic urbs trahit ampla ruinam.

Baptista nat. I LV X a Ltera de HC It Vrb Is

D Ira Monaster IVa Llda sic te Gta Pba Lan

Hac optata dies alboq; notanda lapillo, (ge.

Expectata diu uenit nunc meta malorum.

FINIS.

E

3

Bernar-
dus Kre-
chtungius
pastor
fuit Gyl-
thusij

IOANNES KEM-
pensis lectori.

*Laudibus æternis animosi, candide lector,
Principis extollas nomen ad astra pij.
Qui fera Vuestphalicos grassantia Monstra per
Horrendo nuper Marte subegit ouans. (agros
Monstra subegit ouans, toti minitantia mundo
Infando magnam dogmate pernitiem.*

12 DE 54

